

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Diplomová práce

Vietnamský žák na základní škole a jeho vnímání učiteli a spolužáky

Autorka: **Petra Čekalová**

Vedoucí práce: **Mgr. Miroslav Procházka, Ph.D.**

Místo a rok odevzdání: **České Budějovice, 2013**

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma **Vietnamský žák na základní škole a jeho vnímání učiteli a spolužáky** vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury, které cituji a uvádím v příložené bibliografii.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 27. 6. 2013

.....

Podpis

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala panu Mgr. Miroslavu Procházkovi, Ph.D., za neocenitelnou pomoc, cenné rady a metodické vedení při vypracování mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat všem učitelům, kteří se na jejím vzniku podíleli tím, že mi poskytli rozhovor a pomohli při práci s dotazníkovým šetřením u dětí. Poděkování patří i mé rodině za její stálou podporu v průběhu celého mého studia.

ANOTACE

Klíčová slova: vietnamská menšina, etnická menšina, žák – cizinec, migrace, azyl, integrace, adaptace, multikulturní výchova, majorita, minorita, rasismus

Cílem diplomové práce je zjistit, jaké vztahy panují mezi minoritou a majoritou na českých základních školách. Pro tuto práci byla vybrána konkrétní menšina, menšina vietnamská. Zkoumáme zde, zda existují rozdíly ve vnímání mezi dívkami a chlapci a mezi staršími a mladšími žáky, a zda děti reagují jinak ve formálních a neformálních situacích. Také zjišťujeme, zda mají žáci alespoň základní znalosti o zemi původu této minority.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část obsahuje kromě vysvětlení základních termínů, spojených s menšinami obecně, také historické a kulturní informace o Vietnamu, o životě a rozmístění Vietnamců v ČR a také poznatky o Vietnamských žácích na českých školách. V praktické části je použita metoda dotazníků pro žáky, doplněná o rozhovory s učiteli. Výsledky těchto šetření jsou zpracovány do grafů a tabulek a jsou doplněny o příslušné komentáře.

ABSTRACT

Key words: Vietnamese minority, ethnic minority, pupil – foreigner, migration, asylum, integration, adaptation, multicultural education, majority, minority, racism

The goal of my diploma thesis is to find out, what kind of relations exists between minority and majority at Czech primary schools. Vietnamese minority was chosen for this thesis. We research differences in perception between girls and boys and between older and younger pupils. We also research differences between formal and informal situations. Another goal is to find out if pupils have some basic knowledge about native land of this minority.

The thesis is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part includes the explanation of basic terms about minorities at all, historical and cultural information about Vietnam, information about life and distribution of Vietnamese in the Czech Republic and also information about Vietnamese pupils in Czech schools. In the practical part the questionnaire method is used for pupils and the interview is used for teachers. Results of these research studies are processed into graphs and tables, which are supplemented by relevant comments.

1 OBSAH	
2 ÚVOD	1
2.1 Hodnocení použitých zdrojů a problémy při vypracovávání práce	2
3 TEORETICKÁ ČÁST	3
3.1 Vymezení základních pojmů	3
3.1.1 Adaptace	3
3.1.2 Diskriminace, rasismus	5
3.1.3 Azyl	6
3.1.4 Majorita, minorita	7
3.1.5 Žák-cizinec	8
3.2 Vymezení pojmu migrace	9
3.2.1 Příčiny migrace	11
3.2.2 Vývoj migrace vietnamské menšiny v České republice	13
3.3 Vietnamská menšina a její život v ČR	14
3.3.1 Historie a kultura	14
3.3.2 Reakce a předsudky obyvatel ČR na vietnamskou menšinu	18
3.4 Vymezení pojmu integrace	19
3.4.1 Integrace vietnamské menšiny v ČR	20
3.4.2 Rozmístění vietnamské menšiny v ČR	22
3.5 Vietnamský žák na české škole	24
3.5.1 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání	27
4 PRAKTICKÁ ČÁST	30
4.1 Výzkumný problém	30
4.1.1 Cíl výzkumu	31
4.1.2 Výzkumné předpoklady	32
4.2 Metodologická část	32
4.2.1 Výběr respondentů	32
4.2.2 Výzkumné metody	33
4.3 Prezentace dílčích výsledků výzkumu	35
4.3.1 Dotazníková část	35
4.3.2 Rozhovory	56

4.4 Závěry praktické části	59
5 ZÁVĚR	61
6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	64
6.1 Literatura	64
6.2 Internetové zdroje	65
7 PŘÍLOHY	68
7.1 Seznam příloh	68

1 ÚVOD

Námětem mé diplomové práce se stala v první řadě problematika vztahů majoritních a minoritních skupin. Jedná se o vztahy mezi dětmi na základní škole. Vybrala jsem si konkrétní minoritní skupinu, která se v naší zemi podle mého názoru velmi rozrůstá, je to vietnamská komunita. Tuto národnost jsem si vybrala záměrně, a to z toho důvodu, že mě velice zajímá kultura a život těchto lidí. Na rozdíl od některých jiných komunit jsou Vietnamci velmi uzavřenou skupinou, přesto se k ostatním lidem chovají velice obětavě a slušně.

Téma menšin v naší republice je v této době velice aktuální. Vzdělávání dětí, které pocházejí právě z těchto skupin lidí, je zajímavým tématem. Vzhledem k tomu, že mým oborem je učitelství základních škol, ve své práci se zaměřuji právě na tento stupeň vzdělávání. Soustředím se zejména na vztahy mezi žáky a pohled ostatních dětí právě na vietnamské spolužáky. Této tématice se věnuji především v praktické části, kde pomocí dotazníků zjistím, jaké jsou vztahy mezi dětmi a zda je ovlivňuje věk či pohlaví.

Cílem mé diplomové práce je se v teoretické části seznámit nejen s klíčovými pojmy, ale také s vietnamskou kulturou a zvyklostmi, s rozmístěním vietnamské komunity v České republice a s aktuálními informacemi o jejich životě v naší zemi. V praktické části je cílem diplomové práce zjistit, jaké jsou postoje ostatních dětí k této minoritní skupině, jaké jsou jejich znalosti týkající se této problematiky. Tyto informace získám formou dotazníků, které budu administrovat na vybraných školách, v různých lokalitách. V přílohách budou zařazeny dotazníky, struktura řízeného rozhovoru a různé doprovodné ilustrace, které za dobu vypracovávání diplomové práce nasbírám.

Mými respondenty se tedy stanou žáci základních škol různého věku a pohlaví, abych mohla zjistit, zda tyto faktory ovlivňují přístup k vietnamské menšině. Připravím si také rozhovor pro učitele, ze kterého bych ráda zjistila, jaký je jejich pohled na vztahy mezi touto menšinou a ostatními žáky.

1.1 Hodnocení použitých zdrojů a problémy při vypracování práce

V teoretické části mé práce jsem kombinovala využití důvěryhodných internetových zdrojů a různé, poměrně málo dostupné, literatury. Mezi mé nejvýznamnější internetové zdroje patří zejména Klub Hanoi (www.klubhanoi.cz). Je to občanské sdružení, jehož členy se mohou stát všichni, kteří se zajímají o Vietnam. Zakládajícími členy byli studenti vietnamistiky na FFUK, kteří tento klub původně založili jako pouhou neformální studentskou organizaci. Ministerstvo vnitra ji zaregistrovalo jako občanské sdružení dne 16. 1. 2004. Během fungování klubu se postupně připojili vietnamisté, vietnamští přátelé i lidé z ČR, které z nějakého důvodu zajímá Vietnam nebo komunita Vietnamců v Evropě. Dalšími internetovými zdroji byly také stránky Ministerstva zahraničních věcí (www.mzv.cz), kde jsem užívala zejména stránky velvyslanectví ČR v Hanoji (www.mzv.cz/hanoi). Mezi ostatní internetové zdroje, které je třeba uvést, patří i různé projekty, jako je například projekt Czechkid (www.czechkid.cz), který je velmi přínosný jako nástroj pro zavedení multikulturní výchovy do škol. Prostřednictvím deseti mladých postav, které reprezentují různé sociální i etnické skupiny, mohou učitelé své žáky mnohem lépe „vtáhnout“ do problematiky multikulturní výchovy. Dalším projektem, který jsem využila ve své diplomové práci, byl například GAUK Vietnamská migrace (<http://www.geomigrace.cz/?q=cs/node/73>) a v neposlední řadě je třeba také uvést stránky Českého statistického úřadu (www.czso.cz).

Literární zdroje o vietnamské menšině jsou opravdu poměrně málo dostupné. Proto se v mé práci některé z nich často opakují. Zejména informace o životě vietnamské minority na našem území jsou velmi sporé. Zásadním zdrojem informací v knižní formě pro mne byla metodická příručka *Multi kulti – menšiny v ČR* (Bodnárová, 2009). Kromě informací o Vietnamu jsou zde ve srozumitelné formě zpracovány i základní pojmy, jako je migrace, azyl nebo diskriminace. Velkou hodnotu pro mou práci měly i publikace *Multikulturní výchova: Příručka (nejen) pro učitele* (Průcha, 2011), *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturním prostředí 21. století* (Šišková, 2001) a *S vietnamskými dětmi na českých školách* (Kocourek, Pechová, 2006). Tato kniha je jediná, která se věnuje přímo problematice vietnamských žáků v českém školství.

Jednou z velkých obtíží mé práce byl, kromě literatury, také výběr těch nejvíce zásadních bodů o vietnamské kultuře a historii. Vzhledem k tomu, že je tak odlišná od té naší a nadto je také nesmírně zajímavá, bylo opravdu těžkým úkolem, vybrat pouze některé důležité informace.

Při tvorbě praktické části jsem pracovala s lidským faktorem, z čehož samozřejmě pramenily různé problémy. Některé školy odmítly na výzkumu spolupracovat bez uvedení důvodu. Naproti tomu školy, které se ke spolupráci rozhodly, byly velmi vstřícné a laskavě mi pomáhaly vytvořit několik skupin žáků tak, aby odpovídaly potřebám mého výzkumu. Další obtíže pak vznikaly v důsledku vybrané metody dotazníku, se kterými pracovaly děti. V průběhu vyplňování dotazníků docházelo k tomu, že si žáci radili a nechávali se ovlivnit názory spolužáků. V některých případech se nesoustředili na otázky a pouze náhodně zakřížkovali různé varianty. S těmito riziky je ale u dotazníkové metody nutné počítat a přihlídnout k nim při vyhodnocování.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Vymezení základních pojmů

V této části bychom rádi vysvětlili některé základní pojmy, které je potřeba analyzovat pro pochopení složitosti tématu. Vzhledem k tomu, že námět naší práce se týká vietnamských žáků, měli bychom se zaměřit zejména na takové pojmy, jako jsou adaptace nebo diskriminace. Je tedy velmi důležité správně porozumět významu těchto slov. Dalšími klíčovými výrazy, které v této práci mají své místo, jsou i azyl a minorita. V neposlední řadě je velmi podstatný také termín žák-cizinec, který reprezentuje stěžejní bod naší práce. Je tomu tak hlavně proto, že se soustředíme právě na tyto žáky a na jejich vztahy s ostatními, ať už mluvíme o učitelích nebo o spolužácích.

2.1.1 Adaptace

Ve slovnících cizích slov najdeme pro výraz adaptace hned několik synonymních výrazů. Jsou to například slova přizpůsobení, přetvoření nebo úprava. Pro naši práci je naprosto vyhovující právě první výraz, tedy přizpůsobení (ABZ slovník, 2005, [online]). Mluvíme samozřejmě o přizpůsobení se jednoho národa druhému.

V našem případě mluvíme o vietnamské menšině, která se v naší zemi adaptuje na naše podmínky. Tento proces je velmi složitý.

Migranti se musí adaptovat na nové podmínky majoritní společnosti a to má samozřejmě velmi často mnoho rozdílných podob, které jsou ovlivňovány různými faktory. Jedním z nich jsou samozřejmě sami migranti, důležitá je ale i imigrační politika dané země a v neposlední řadě je to také přístup majoritní populace k imigrantům. Samotný akt migrace je považován za velmi závažný a stresující krok, protože cizinci opouští svou zemi nedobrovolně, jsou naprosto nepřipraveni a bez jakýchkoli kontaktů a materiálních či finančních prostředků. Adaptace je pro ně tedy obtížná už jen z těchto důvodů. Výsledkem procesu je mnoho alternativních scénářů, které jdou od bezproblémového soužití až po sociálněekonomickou marginalizaci (vytlačení na okraj společnosti). Dnešní migrační realitu nejlépe vystihuje koncept „salátové mísy“, který vyjadřuje soužití migrantů s majoritou vedle sebe ve vzájemné komunikaci různé intenzity (Šišková, 2001).

Podle jednoho z průzkumů existuje několik adaptačních strategií. Někteří imigranti se nejprve запиší na českou vysokou školu a to hlavně proto, aby nejen navázali sociální kontakty, ale také poznali naši kulturu, historii a prostředí. Další možností imigrantů je začít vyučovat jazyky. Při této příležitosti samozřejmě získávají prostředky k obživě, pomalu vstupují na pracovní trh a v neposlední řadě zde hrají roli opět sociální kontakty. Právě tyto získané známosti jsou pro imigranty velmi cenné, protože jen málo z nich přijíždí do nové země s už vytvořenými kontakty. Některé ženy využívají mateřské dovolené, aby se nejen seznámily s okolím, ale také se ve volném čase naučily základní termíny z jazyka. V neposlední řadě imigrantům pomáhá i spolubydlení, ať už jde o krajany nebo jiné cizince. Tyto adaptační strategie si můžeme rozdělit na strategie socio-kulturní integrace, které jsou zaměřené na prvotní orientaci ve společnosti, a strategie integrace na pracovní trh, ty se samozřejmě soustřeďují na počáteční začlenění na pracovním trhu (Rákoczyová, Trbola, 2009).

2.1.2 Diskriminace, rasismus

Diskriminace je v dnešní době velkým problémem. Jedná se o problematiku rozdílného přístupu k jedné skupině. Nemusí jít vždy o odlišný přístup k migrantům a cizincům. Bohatí mohou diskriminovat chudé, zdraví diskriminují nemocné a postižené a podobně. Vždy se ale jedná o takový přístup, který určitou skupinu znevýhodňuje, a to bez jakéhokoliv rozumného důvodu. Mezi diskriminaci zařazujeme samozřejmě i takové konání, které neuznává rovnost jednoho člověka s druhým, omezuje nebo popírá práva určité kategorie obyvatelstva (Bodnárová, 2009).

Diskriminaci rozlišujeme na dvě hlavní formy, tedy na přímou a nepřímou. O přímou diskriminaci se jedná v případě, že ve srovnatelné situaci zacházíme s jednou osobou o poznání méně příznivě, a to kvůli jejímu zdravotnímu postižení, etnickému či rasovému původu, náboženství či přesvědčení, věku nebo sexuální orientaci. Pokud některé, napohled neutrální, ustanovení, praxe nebo kritérium znevýhodňuje osoby kvůli stejným důvodům jako v předchozím případě, jedná se o diskriminaci nepřímou (Bodnárová, 2009).

Pokud chceme objasnit význam slova rasismus, měli bychom nejprve začít slovem rasa. Rasa je výraz užívaný v biologii. Vyvíjel se v souvislosti se srovnávací anatomii v době, kdy věda začala rozlišovat lidský rod jako nejednotný s určitými odlišnými anatomickými znaky, mezi které patří barva kůže, vlasů i očí, tvar lebky a obličej, tělesné proporce a výška. Utvořila se tedy tzv. rasová taxonomie (třídění lidstva). Rozlišujeme tři základní rasové skupiny: rasa europoidní, rasa mongoloidní a rasa negroidní (Průcha, 2011). Wolf (2000) ve své knize uvádí, že pojem rasa je nejčastěji odvozován z arabštiny, a to ze slova ras – hlava. Poprvé ho prý použil francouzský antropolog Francois Bernier v 17. století při klasifikaci plemen. Přesná definice výrazu rasa podle Wolfa (2000, s. 35) zní: „*Rasy lze definovat jako skupiny lidí s podobnými tělesnými vlastnostmi, které vznikly během dlouhého historického vývoje lidstva. V současné antropologii převládá názor, že rasa je jednotkou lidské variability.*“

Poté, co jsme vysvětlili pojem rasa, budeme se dále věnovat tématu rasismu. Pro tento pojem existuje nespočet vymezení, mnohé z nich jsou ale svým obsahem nevědecké,

protože jsou ovlivněny emocionálními a politickými postoji, které pak oslabují racionální složku. Pokud se budeme držet vědeckého obsahu tohoto pojmu, musíme vzít na vědomí, že příslušníci každé rasové skupiny vnímají a uvědomují si rozdíly a specifické znaky své vlastní skupiny. To tedy znamená, že si uvědomujeme, jak se odlišujeme od ostatních skupin. Právě díky tomuto vnímání rozdílů se vytvořily poměrně stabilní sociálně psychologické stereotypy a postoje. Ty jsou ale přirozeným, a nikoli negativním jevem. Přesná definice rasismu podle Průchy (2011, s. 39) zní: „*Rasismus je souhrnné označení pro takové jednání, které překračuje pouhé vnímání rasových odlišností a přetváří se v nepřátelské aktivity vůči příslušníkům jiné rasy, jež se projevují v diskriminaci, v agresivním chování (verbálním nebo fyzickém) či násilí*“. Podstatou rasismu je vždy určitá nenávisť člověka k člověku, která je výsledkem ignorování vědeckých argumentů, popřípadě jejich zkreslování či přizpůsobování mylným představám lidí (Wolf, 2000).

2.1.3 Azyl

Další důležitý bod, který je nutno vysvětlit a věnovat mu pár řádek v naší práci, je azyl. Obecně je slovo azyl spojováno například se slovem útočiště nebo útulek. V našem případě je tento význam trochu nepřesný nebo spíše nedokončený. Azyl, ve spojení s migranty, přesněji znamená jakousi formu mezinárodní ochrany, která je poskytována hostitelskou zemí. Ta ji poskytne pouze v případě, kdy se prokáže oprávněný strach z pronásledování dané osoby, a to z důvodů náboženství, rasy, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině či pro zastávání určitých politických názorů (Inkluzivní škola, [online]).

Azylu se samozřejmě týká i termín žadatel o azyl. To je osoba, která v České republice (popřípadě v jiné zemi) hledá ochranu před pronásledováním, které ji v zemi původu ohrožuje (Bodnárová, 2009). Z úspěšného žadatele o azyl se poté stává azylant, tzn. je to osoba, které byl pravomocným rozhodnutím udělen azyl (Inkluzivní škola, [online]). Aby k něčemu takovému došlo, musí žadatel projít azylovou procedurou. Žádost o azyl je právem každého cizince, ten tak činí formou prohlášení o úmyslu požádat o azyl. Poté musí samotnou žádost podat v přijímacím středisku, pak se rozhoduje podle platného

zákona. Po dobu této procedury je cizinci zaručena veškerá potřebná péče. Lhůta na udělení azylu je 90 dní, ale může být prodloužena.

Pro představu uvedeme, že v roce 2008 žádalo o azyl 1656 osob a vyhověno bylo 157, pouhých 8 % žadatelů bylo vietnamské národnosti (Bodnárová, 2009). To svědčí o určitém „zneužívání“ této žádosti o mezinárodní ochranu. Neúspěšní žadatelé se mohou proti zamítnutí azylu odvolat, a proto se celá procedura prodlouží. Pokud ani poté nejsou úspěšní, někteří z nich se rozhodnou i přesto setrvat v zemi a žít zde. Tím se samozřejmě vystavují riziku deportace (Rákoczyová, Trbola, 2009)

2.1.4 Majorita, minorita

Pro tyto dva výrazy máme česká synonyma, jsou jimi většina a menšina. Pojmu majorita nebudeme v naší práci přikládat zásadní význam, proto nám postačí, když víme, že se jedná o většinu, tedy o národ, který je v cílové zemi migrantů „doma“. Pro nás je důležitý pojem menšina. Tento výraz není nijak univerzálně definován. Nejvíce užívanou se stala definice Francesca Capotortiho z roku 1971 pro OSN. Podle tohoto vysvětlení je menšinou početně menší a nedominantní skupina občanů z určitého státu, která vlastní nějaké etnické, náboženské nebo lingvistické znaky, které ji odlišují od zbytku populace. Tato skupina musí také projevit alespoň náznak společného úsilí o zachování své vlastní kultury, náboženství, jazyka nebo tradic. Podmínky, jako je počet nebo státní příslušnost, dnes již většinou nejsou považovány za tolik významné (Bodnárová, 2009).

Velmi směrodatný je pro naše potřeby termín národnostní menšina. Nejprve si tedy krátce vysvětlíme, co je to národnost. „*Národnost je příslušnost osoby k určitému národu, přičemž národ chápeme jako společenství, na jehož utváření mají největší vliv společné dějiny, společná kultura a společné území. Běžně se určuje podle státu nebo oblasti, kde se člověk narodil, prožil dětství, nebo podle původu předků.*“ (Bodnárová, 2009, s. 11) Nyní si tedy můžeme vysvětlit, co je to národnostní menšina. Průcha ve své knize uvádí definici ze zákona č. 273/2001 Sb., §2 (uvedeno zkráceně): „*Národnostní menšina je společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla etnickým původem, jazykem,*

kulturou a tradicemi, tvoří početnou menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyk a kultury.“ (Průcha, 2011, s. 30)

Důvodová zpráva tohoto národa uvádí, že na území českého státu žijí tyto národnostní menšiny: bulharská, chorvatská, maďarská, německá, polská, rakouská, romská, rusínská, ruská, řecká, slovenská a ukrajinská. V tomto výčtu nám samozřejmě chybí vietnamská národnostní menšina. Tato zpráva totiž také uvádí, že zde existují i další národnostní a etnické skupiny, nejedná se však o menšiny, protože jejich příslušníci nejsou občany ČR, zde jsou uvedeni právě Vietnamci i přesto, že početně převažují většinu z uvedených menšin. Bylo by tedy dobré si ještě vymezit rozdíl mezi etnickou a národnostní menšinou. Avšak právo se s touto skutečností v poslední době vypořádalo tak, že upustilo od termínu etnická a začalo zcela výlučně užívat pojem národnostní menšina. Nyní tedy nejsou činěny žádné rozdíly mezi tím, zda se jedná o národnostní nebo etnickou menšinu, tyto pojmy fakticky splývají (Šišková, 2001).

2.1.5 Žák-cizinec

Dalším pojmem, který bychom rádi vysvětlili, je pojem cizinec v souvislosti se žákem. Pojem žáci-cizinci je užíván většinou pro děti, jejichž rodiče jsou občany jiného státu než České republiky. Tento pojem ovšem není zcela správný, nerozlišuje totiž mezi právě přicestovalými a trvale usazenými cizinci (rozdíl je v tom, že cizinci, kteří zde žijí delší dobu, se v naší společnosti již relativně orientují). Zároveň nám tento pojem nic neříká o míře znalosti češtiny. Ta je pro cizince a jejich celkové porozumění pochopitelně velice významná a její znalost či neznalost je pro jejich zařazování také velmi podstatná (Inkluzivní škola, [online]).

Důležité je mimo jiné také to, že děti-cizinci v České republice automaticky získávají status, který mají jejich rodiče. Z organizačního hlediska je ale významná hlavně kategorizace žáků-cizinců na děti občanů ze zemí EU a občanů z tzv. třetích zemí. Pokud mluvíme o druhu pobytu je směrodatné, zda jsou občané v postavení azylantů nebo žadatelů o azyl. Jako pedagogy nás ovšem více než právní status těchto dětí zajímají taková kritéria jako dosavadní znalost češtiny, odlišnost jejich mateřského

jazyka, věk, ve kterém přišli do ČR, délka jejich pobytu v ČR, předchozí školní zkušenosti a úspěchy, zkušenosti se vzdělávacím systémem a podobně (Inkluzivní škola, [online]).

Pojem žák-cizinec je pro nás v tomto případě nepřesný, a proto z pedagogického hlediska preferujeme užívání pojmu žáci s odlišným mateřským jazykem (OMJ), který lépe vypovídá o zásadním problému těchto žáků vyžadující změněný pedagogický přístup (Inkluzivní škola, 2011, [online]).

Pojďme si nyní říci, kolik zhruba máme na českých základních školách žáků cizinců. Vzhledem k tomu, že naše republika patří k zemím, kde je počet imigrantů v poměru k obyvatelům stále dost nízký (5%), je tedy i počet žáků cizinců na českých školách nízký. Nutno ale podotknout, že stále vzrůstá. Údaje z roku 2009/2010 říkají, že na českých školách bylo 13 839 cizinců, z toho 2 805 Slováků, 976 obyvatel EU a 10 058 obyvatel jiných států, z toho bylo 3 171 Vietnamců (Průcha, 2011).

2.2 Vymezení pojmu migrace

Migraci považujeme za zcela přirozený jev, který lidstvo provází již od jeho prvopočátku. Pokud odejdeme ze své země původu a usadíme se v zemi nové, naše počínání s sebou nese jistá specifika, která ovlivňují životy nejen naše, jako nově příchozích, ale i dlouhodobě usazených obyvatel. Jedním z nejvýznamnějších je odlišný mateřský jazyk, který zpočátku vytváří zásadní bariéru ve vzájemné komunikaci. Dalšími faktory jsou například odlišné kulturní vzorce, zvyklosti, pravidla apod., které často způsobují mnohá nedorozumění. Ani povinná školní docházka není samozřejmostí ve všech zemích. Nemalou měrou také životy přistěhovalců u nás ovlivňuje zákon o pobytu cizinců, stejně jako školský zákon (Inkluzivní škola, [online]).

Dalším důležitým bodem, který bychom rádi uvedli, je mimo jiné také rozhodování migrantů o tom, jaká bude jejich role v majoritní skupině a jaké bude jejich chování. Toto rozhodování je velmi složitý proces, který je ovlivňován množstvím různorodých, nezávislých, ale většinou vzájemně souvisejících faktorů. Ty mají často spojitost se třemi prostředími – místem emigrace (odkud pochází), cílovým místem imigrace (kam

přichází) i tranzitními zeměmi, skrze něž migrant pouze prochází. Do hry kromě řady ostatních parametrů (například strukturálních parametrů, které jsou vázány přímo na migranty – pohlaví, věk, vzdělání, zdraví) vchází geografická poloha těchto prostředí, socio-ekonomická situace země v krátkodobém i dlouhodobém pohledu, migrační politiky, migrační historie daných zemí, míra tolerance, čímž je myšlen stupeň xenofobie majoritních populací vůči cizincům, ale například také náhoda a souběh dějinných událostí (Šišková, 2001).

Současná éra globální migrace má začátek na konci 2. světové války a její aktuální projevy úzce souvisejí se způsoby komunikace a poměrně novými možnostmi přepravy, které mnohem účinněji a rychleji než kdykoliv předtím snižují vliv vzdálenosti mezi zdrojovými a cílovými zeměmi. Klesající ceny telefonních hovorů, zavedení emailu a internetu a klesající ceny mezinárodní dopravy tvoří pro migranty téměř neomezené možnosti, jak být v kontaktu s oblastí původu v reálném čase a mnohem častěji. Celý tento proces tak zmírňuje tlak na přestěhování celé rodiny do nové destinace (Rejšková a kol., 2009, [online]).

Podle Bodnárové (2009) rozlišujeme v zásadě dva typy migrací. Migraci mezinárodní a migraci vnitrostátní. Vnitrostátní migrace znamená přesun lidí v rámci jednoho státu, tento přesun tak postrádá mezinárodní aspekt. Lidé migrují především kvůli práci, studiu či z rodinných důvodů. Tato migrace však nijak nezasahuje do etnické struktury státu jako celku, důležitější z pohledu naší práce je migrace mezinárodní. Mezinárodní migrací rozumíme časově ohraničený proces přesunu lidí mezi prostory určenými státními hranicemi.

Odhadujeme, že dnes žije asi 150 milionů lidí mimo svou mateřskou vlast, mimo zemi, kde se narodili nebo jejíž občanství nesou. Rozmístění těchto mezinárodních migrantů je vysoce nerovnoměrné. Zhruba polovinu z této celosvětové migrační komunity lze nalézt v rozvinutých zemích, tu druhou polovinu pak nalezneme v zemích rozvojových. Sedm nejbohatších zemí světa (Německo, Francie, Velká Británie, Itálie, Japonsko, Kanada a USA) má na svém kontě asi jednu třetinu světové populace imigrantů. V zemích západní Evropy se jich na konci devadesátých let 20. století nacházelo více

než 20 milionů. Nárůst této populace je opravdu značný, ročně přibývají 2-4 miliony migrantů (Šišková, 2001).

Snahy o zastavení migrace jsou marným bojem. Lidé, kteří se už jednou rozhodli svůj domov opustit, jsou již pevně rozhodnuti, že naleznou nový za jakoukoli cenu. Je možné pokusit se předcházet migraci stavěním zdí, ale tento způsob je nejen dlouhodobě neudržitelný, ale také naprosto necivilizovaný. Většina zemí tak vypracovává strategické plány, aby měla o imigraci do své země přehled. Hlavním cílem států je zastavit nelegální migraci a kontrolovat, kolik cizinců a jaké národnosti na daném území žije. Potom je možné pracovat na integračních programech a lépe spravovat celý systém. Příliš rigidní systém, který není dostatečně flexibilní k vývoji ve světě, přináší stejné množství problémů jako sama neřízená a nekontrolovaná migrace (Bodnárová, 2009).

2.2.1 Příčiny migrace

Migrace obyvatelstva byla v minulosti způsobena nejrůznějšími příčinami. Lidé se stěhovali za lepší půdou, v důsledku přírodních katastrof, z náboženských a politických důvodů. Období migrace jednotlivců a rodin se datuje od 17. století. Důvody pohybu byly většinou ekonomické, protože města a hospodářsky se rozvíjející oblasti nabízely lepší možnosti obživy a výdělku. Velmi výraznou příčinou migrace se v tomto období stala také touha po náboženské a politické svobodě (Inkluzivní škola, [online]).

Vraťme se ale nyní do současnosti. Dnes jsou příčiny migrace způsobeny zejména rozdíly v majetku mezi jednotlivými světadíly, silou různých ekonomik, úrovní ekonomického rozvoje jednotlivých zemí a životní úrovní jejich obyvatel. Tyto disproporce můžeme tedy považovat za hlavní determinanty migrace. Výsledkem tohoto nerovnoměrného vývoje je trvalý a dále rostoucí migrační tlak, kdy podmínky Jihu, který je neschopen vlastní „modernizace“, ženou jeho populaci na Sever. Na druhé straně stojí velice důležitá bariéra – migrační politiky cílových zemí. Ty se různými způsoby snaží regulovat, tj. ve většině selekcí významně zmírňovat příliv imigrantů na svá území. Ale ani v těchto případech situace rozhodně není jednoduchá a přímočará. Proti této silné filtraci imigrace se rázně staví např. podnikatelské kruhy vyspělých

společností – jejich touha po levné pracovní síle imigrantů je neukojitelná. Navíc zejména díky velmi nízké plodnosti vyvstává další problém, mnohé bohaté společnosti (například západoevropské) začínají velmi výrazně stárnout a tak otázka, kdo v budoucnosti zajistí chod daných ekonomik a spokojený život stále početnějším generacím penzistů, zůstává zatím bez odpovědi (Šišková, 2001).

Bodnárová (2009) ve své knize uvádí, že migraci lze rozdělit mimo jiné na dobrovolnou a vynucenou. Pod pojmem dobrovolná migrace si lze představit například případy, kdy lidé svoji vlast opouštějí za účelem studia nebo sjednocení rodiny a zaměstnání. Vynucená migrace ovšem vyjadřuje snahy a pokusy vyhnout se pronásledování, represi, ozbrojeným konfliktům, přírodním či jiným katastrofám, které pro lidi představují mimo ohrožení života i ohrožení zdraví a svobody jednotlivce.

Bodnárová (2009) se dále zmiňuje, že migrace je nejčastěji vysvětlována pomocí modelu takzvaných push a pull faktorů, tedy faktorů, které mají na svědomí chování migrantů. A to tak, že migranti jsou vytlačováni z jednoho místa a přitahováni na jiné. Lidé se rozhodují čistě podle srovnání výhod a nevýhod jejich současného místa a výhod a nevýhod místa nového. Mezi podstatné push faktory patří špatná ekonomická a sociální situace v dané zemi, různé formy pronásledování, ať z důvodu politického, etnického, náboženského či sexuálního, environmentální faktory, které člověku neumožňují důstojně žít, konflikty mezinárodní i vnitrostátní nebo jiná lidská potřeba. Státy, které jsou migranty naopak vyhledávány, bývají charakteristické těmito pull faktory: mír v zemi, ekonomická, sociální, kulturní vyspělost, demokracie a dodržování lidských práv a občanských svobod, uspokojivý stav životního prostředí (Bodnárová, 2009).

Důležitý je také systém, jak určená země migranty přijímá. Některé státy jsou vstřícnější při poskytování povolení k pobytu a při udělování azylu, jiné staví množství nejrůznějších překážek. Pokud země imigrantovi neumožní přicestovat do státu legálně, je časté, že zvolí formu ilegální. Ta mu však přináší mnoho problémů do budoucna, především samozřejmě vysokou pravděpodobnost nedobrovolného návratu do země původu (Bodnárová, 2009).

Vzhledem k tomu, že tato práce se soustřeďuje na vietnamskou menšinu, je vhodné uvést také příčinu jejich migrace. Nesmíme ovšem očekávat, že se nějak liší od obecných důvodů migrace. Vietnamci migrují především proto, že v jejich rodné zemi je opravdu nízká životní úroveň. Velmi znatelné rozdíly jsou pak mezi městem a venkovem. Spousta kvalifikovaných lidí nenachází v této zemi ani uplatnění, natož pak práci s adekvátním finančním ohodnocením. Díky tomu se pak musí stěhovat do jiných zemí, kde hledají práci, aby mohli zabezpečit svou rodinu (Bodnárová, 2009)

2.2.2 Vývoj migrace vietnamské menšiny v České republice

Informace o počátku migrace a první přítomnost Vietnamců v naší zemi se pojí s rokem 1956, kdy jsme přijali skupinu sta dětí, sirotků. Ti přijeli za účelem získat zde základní a popřípadě i odborné vzdělání (Šišková, 2001). Další zlom nastal v roce 1973, kdy jsme s Vietnamskou demokratickou republikou podepsali smlouvu o přijímání vietnamské pracovní síly a učňů. Odhady říkají, že od tohoto data prošlo územím Česka zhruba 200 000 Vietnamců. Dalším důležitým poznatkem, který bychom měli podotknout, je, že na začátku našeho obchodování s dnes již Vietnamskou socialistickou republikou (vzniklou sloučením severní a jižní části v roce 1976) stojí zbraně. Zbraně, které jim Československá republika poskytla na pomoc proti Američanům. Ty jsou mimo jiné jednou z hlavních položek českého exportu dodnes (Česká stopa ve Vietnamu, 2011, [online]).

Nejvýznamnější příliv vietnamských obyvatel zaznamenalo Československo v 1. polovině 80. let 20. století. Bylo to více než 35 000 lidí, přičemž dvě třetiny z tohoto počtu byli dělníci. Právě oni stále častěji zastávali pracovní místa, která byla pro české dělníky neatraktivní. Tak se z vietnamské snahy o zvýšení kvalifikace stala touha po výdělku, která je motivovala (Pechová, Martínková, 2011).

Po politickém přelomu v roce 1989 se naše země začala otáčet k Vietnamu zády, přerušila s ním politické i hospodářské kontakty a dělníci i jiní přistěhovalci byli posíláni nazpět. Vzhledem k tomu, že tlak na jejich návrat nebyl nijak důsledný, spousta z nich zde zůstala například díky svým živnostenským listům. Od 90. let se začal prosazovat trend vietnamských stánkařů, vozili k nám levnou elektroniku a textil z Asie.

Je jasné, že se nejprve soustřeďovali do míst, která jim slibovala největší výdělků, proto větší komunity vznikaly ve městech, jako jsou Praha, Brno nebo Ostrava. Složení nově příchozích Vietnamců se tedy začalo pomalu měnit, už zde nebyli pouze privilegovaní jedinci, ale spíše lidé z chudších provincií, kteří si zde chtěli a chtějí zlepšit svou životní úroveň. A tak se z regulované a dočasné migrace stala v průběhu času migrace spontánní a ekonomická (Pechová, Martínková, 2011).

Celý tento vývoj si můžeme shrnout podle Broučka (2003), který vytvořil periodizaci příchodů. Vychází ze tří období, která nazývá věkem bilaterálních smluv, věkem volnosti a věkem cizineckého zákona. V prvním věku se jednalo o pomoc, kterou poskytlo Československo Vietnamu. Ve druhém věku, věku volnosti, měli Vietnamci možnost volně podnikat, je ovšem paradox, že jejich svoboda a touha po zisku rozložila hodnoty, se kterými sem přišli. Jednalo se tedy o devadesátá léta. Poslední věk zákona se týká nového cizineckého zákona, který je Vietnamci považován za krutý postih, ten má však znamenat nový stupeň uvědomění si existence v Čechách a budování rozumné organizace uvnitř vietnamské komunity.

2.3 Vietnamská menšina a její život v ČR

V naší práci je nesmírně důležité, kromě obecné otázky migrace, přihlídnout také samotným přistěhovalcům. V našem případě se jedná o vietnamskou menšinu. Právě tito imigranti jsou základní složkou našeho zkoumání, proto považujeme za důležité věnovat se v několika odstavcích jejich kultuře. Vietnamská kultura jako taková je více než zajímavá nejspíš hlavně proto, že od té naší je na míle vzdálená, a my se jen velmi těžko orientujeme ve zvycích tohoto národa. Pomineme-li fyzický vzhled, který nás také odlišuje, dostaneme se právě ke kultuře a celkovému životnímu stylu vietnamské menšiny. V první řadě bychom rádi nejprve představili alespoň některé esenciální útržky z vietnamské historie a společnosti.

2.3.1 Historie a kultura

Na začátku tohoto odstavce je nutné říci, že vietnamská historie a kultura prakticky v ničem nepřipomíná tu naši, a proto je velice zajímavé a v neposlední řadě také poučné, dozvědět se něco právě o tomto národu.

Vietnamští obyvatelé odvozují svůj původ z legendárního spojení mezi drakem Lac Long Quan, který přišel z moře, a vílou Au Co, která přebývala v horách. Z jejich spojení podle legendy vzešlo sto synů. Pokud se ale na původ Vietnamců podíváme z té reálnější stránky, pak mezi předky Vietnamců patří austro-indonéské skupiny, Thajové a Vietové, kteří se soustředili v údolí Rudé řeky. Za celou svou historii musel tento národ nespočetněkrát bojovat o svou samostatnost. Ať už šlo o boje s Číňany, vedené odvážnou Trung Trac či generálem Ngo Quyenem, nebo o boje s Mongoly, které porazil Tran Hung Daa, Vietnamci bojovali vždy ze všech sil. Zejména Čína ovšem zanechala ve Vietnamu nesmazatelnou stopu, například dodnes přetrvávající filozofii sociální organizace (Sullivan, 2010).

Vietnam má ve své historii dva velké hrdiny. Jedním z nich je bohatý statkář Le Loi, který osvobodil zemi od čínské nadvlády, druhý je o celých pět set let mladší Ho Či Min (vlastním jménem Nguyen Sinh Cung). V literatuře je popisován jako nacionalista, povahou socialista a účelový marxista (Sullivan, 2010). Právě tento muž pomohl osvobodit zemi od francouzských kolonizátorů a dosáhl založení Vietnamské demokratické republiky. Vietnam byl na základě Ženevských dohod v roce 1954 rozdělen na severní (komunistickou VDR vedenou Ho Či Minem) a jižní Vietnam (Republika Vietnam) (Šišková, 2001). Právě v této jižní části se velmi angažovaly Spojené státy, díky tomu propukla tzv. americká válka ve Vietnamu (1965-1973). Nakonec došlo k sjednocení obou částí Vietnamu a v roce 1975 vznikla Vietnamská socialistická republika (Bodnárová, 2009).

Vietnamci jsou lidé, pro které má jejich kultura a historie opravdu zásadní význam. Mohli bychom tyto hodnoty rozdělit na implicitní a explicitní. Začneme těmi implicitními, které nejsou viditelné pro nás, ale pro vietnamského občana jsou nepostradatelné.

Velmi důležitou, téměř zásadní, složkou vnitřních hodnot Vietnamců je náboženství. Vietnamská náboženství nejsou striktně rozdělena tak, jak jsme zvyklí podle evropských tradic, naopak se prolínají (Pechová, Martínková, 2011). Podle průvodce od Sullivana (2010, s. 30) je „vietnamská víra nerozložitelnou spleť konfucianismu,

buddhismu a taoismu a to vše se točí kolem prastarého základu domorodé víry v duchy a bohyně“.

Vietnamci věří v nadpřirozený svět, do kterého patří duše předků, posvátní duchové, démoni a čerti. Kult předků má ve Vietnamu dlouhou tradici, která má počátek v animistických představách. Lidé uctívají duše předků, které s nimi stále žijí a mají vliv na jejich štěstí i neštěstí. Nejedná se ale jen o duše rodičů a prarodičů, ale o většinu předků, prvních obyvatel vesnice i o první obdělávatele půdy. Věřící jim dávají dary a jídlo na oltáře, které mají doma (Pechová, Martínková, 2011).

Velice podstatný je ve Vietnamu konfucianismus, jehož základem je konfuciánská etika, která vyžaduje hierarchii úcty. To znamená, že syn uctívá otce, žák svého učitele, manželka svého muže, poddaný krále. Lesk tohoto náboženství trvá dodnes a kult předků je jednou z jeho důležitých součástí (Sullivan, 2010).

Buddhismus je na rozdíl od konfucianismu spojen s osobním spasením. Nejvíce rozvinutý mahájánský buddhismus má tři směry: zenový buddhismus, buddhismus Čisté země a tantrický buddhismus (Sullivan, 2010).

Mezi další hodnoty Vietnamců patří také válka, která je mezi nimi stále živá. I přesto, že je to velmi závažné téma, způsobuje v těchto lidech jakousi hrdost. Vietnamci jsou hrdí na to, že se dokázali ubránit nejmocnějším státům světa, jako jsou Francie, USA, Japonsko a Čína. Právě z toho pramení jejich pocit výjimečnosti, ale také jakési zaraženosti, když se vždy nesetkávají s pochopením. Musíme pochopit, že tito lidé si svůj svět získali ve velice složitém procesu a za cenu velkých obětí, proto se k některým našim idejím staví s jakousi přezíravostí (Kocourek, Pechová, 2006).

Poslední vnitřní hodnotou, o které se krátce zmíníme, je také komunismus. Vzhledem k tomu, že Vietnam je jednou z posledních čtyř komunistických zemí světa společně s Kubou, Čínou a Severní Koreou, je jasné, že právě tato politika je pro ně zásadní (Koudelka, 2003). Důležité je také spojení komunismu s jedním z národních hrdinů, Ho Či Minem, podle kterého je dokonce pojmenováno město – Ho Či Minovo město (Saigon).

Nyní nahlédneme na explicitní (vnější) stránku vietnamské kultury čili na to, co je zřejmé i nám, lidem, kteří žijí v těsné blízkosti této menšiny. V tomto směru můžeme mluvit o jídle, o jejich jazyce či o svátcích.

Jídlo je pro Vietnamce velice důležitou součástí dne. Při přípravě jídla velmi rádi a s oblibou dodržují své tradice. Na vaření jsou schopni si vyčlenit třeba i dvě až tři hodiny. Obědvají velmi dlouho, protože u jídla se většinou sejde téměř celá rodina a řeší se ty nejdůležitější otázky, jako je například vzdělání dítěte, domácnost nebo obchod (Šišková, 2001). Vietnamská kuchyně je ovlivněna mnoha jinými, tak například Číňané přinesli hůlky, Čamové dodali chuť koření a kari a Mongolové si přisadili s hovězím masem (Sullivan 2010). Nejvýznamnější surovinou vietnamské kuchyně je samozřejmě rýže, která se nejen konzumuje každý den, ale vyrábí se z ní i různé jiné pokrmy (těstoviny, olej, víno, pálenka). Další velmi oblíbenou surovinou ke konzumaci jsou přirozeně nudle, ale hojně se používá i čerstvá zelenina, koření a rybí omáčka. Žertíky o psím masu nejsou rozhodně ve Vietnamu neopodstatněné, protože to se zde opravdu jí, ne ovšem v tak hojné míře jako ostatní druhy masa (Bodnárová, 2009).

Z vietnamské kultury rozhodně stojí za zmínku vietnamština. Pro nás je tento jazyk naprosto cizí a nesrozumitelný. Jediné, co je pro oba jazyky společné, je, že se oba zapisují latinkou, což je u asijského jazyka poměrně zvláštní. Ve vietnamštině se neskloňuje, nečasuje, téměř se nerozlišují slovní druhy a neexistuje vykání a tykání. Vlastně celý systém jazyka je úplně odlišný. Pokud se Vietnamec učí česky nebo naopak Čech vietnamsky, rozhodně není ani po pár letech zaručeno, že se v té či oné zemi domluví. Zásadní roli zde má správná intonace slov, abychom vyjádřili přesný význam. Ta se zapisuje různými značkami ve tvaru vlnovek, teček, háčků, čárek, stříšek nebo vaniček. To samozřejmě vytváří i v psané formě jazyka pro nezalce naprostý chaos (Koudelka, 2003; Pechová, Martínková, 2011).

Poslední položkou kultury, kterou zde uvedeme, jsou vietnamské svátky. Nejdůležitějším svátkem je zároveň jeden z nejstarších svátků nového roku na světě. Vietnamci ho slaví koncem ledna či začátkem února po dobu čtyř dnů už téměř 4500 let.

Je nazýván svátkem Tet (Picka, 2007). V tomto období lidé zdobí své domy, kanceláře i ulice květy broskvoní a kumkvatovými plody, scházejí se známí, kteří si dávají dárky a vzájemně se hostí. Zajímavé také je, že ve Vietnamu se neslaví narozeniny, ale naopak dny úmrtí předků a rodinných příslušníků, jimž se obětují různá jídla, která se po obřadu sní. Vietnamci neznají ani jmeniny. Den dětí se slaví patnáctý den v osmém měsíci a nazývá se Svátek středu podzimu (Tet trung Thu). Je to oslava, kdy se pojídají sladkosti a hrají se nejrůznější hry.

Jedním ze symbolů Vietnamu je také kónický klobouček, jehož výroba trvá zhruba čtyři hodiny, a dnes ho koupíte klidně za pár korun. Tyto kloboučky ve Vietnamu užívají například jako lopatku na rýži, mísu na jídlo, vějíř, tašku, slunečník nebo deštník (Bodnárová, 2009).

2.3.2 Reakce a předsudky obyvatel ČR na vietnamskou menšinu

Vietnamská menšina v ČR je známá především svými obchody. Téměř každý si pod pojmem Vietnamec představí snaživého, usmívajícího se obchodníka, který říká, jak vám tepláky od něj sluší. Je tohle předsudek? Nejprve si tedy řekneme, co to vlastně výraz předsudek znamená. Předsudek znamená jakousi předpojatost, nepříznivý postoj nebo také negativní stereotyp (ABZ slovník, 2005, [online]). V tom případě ano, naše představa o vietnamském obchodníkovi je rozhodně předsudek. Obvykle je sdílíme s širokým okruhem lidí, a proto jsou o to více vnímány jako pravdivé. Zaškatulkovávat lidi do určitých skupin je blízké snad každému člověku. Pokud si sáhneme do svědomí, každý z nás zajisté najde situace, kdy se tak zachoval. Nejspíš je to naprosto přirozený jev, ke kterému se uchylujeme, když se jedná o něco, co neznáme. Vietnamci jsou pro nás cizinci, protože se odlišují snad vším, čím je možné se lišit od fyzického vzhledu, přes chování, jazyk až po náboženství a kulturu. „Uklidit“ je do nějaké pomyslné zásuvky nám nejspíš připadá bezpečné a budí to v nás sebejistotu. Neznamená to ovšem, že snad máme všichni rasistické či xenofobní sklony, pouze si potřebujeme vytvořit jakousi představu.

Podíváme se tedy, jaké negativní stereotypy o vietnamské menšině jsou naší majoritě blízké, kromě již zmíněného stánkaře a obchodníka. Většinou se jedná o pěstování

marihuany, o padělané zboží, o casina a celkově o nějakou kriminální či protizákonnou činnost. Nemůžeme ale házet všechny příslušníky jedné menšiny do jednoho pytle i přesto, že termín komunita k tomu svádí. Vystavujeme tak ještě mnohem vyšší bariéru, než je třeba ta jazyková. Problém tkví rozhodně v tom, že jsme jako majorita ovlivněni médií, která nám neustále přinášejí pouze ty negativní informace, a vzhledem k tomu, že Vietnamci jsou opravdu uzavřená skupina a jen málokdo zná někoho takového osobně, je velice těžké dobrat se k těm pozitivním stránkám. Média se bohužel nevěnují problémům minorit, a tak problémy Vietnamců, jako je ona jazyková bariéra, xenofobie ze strany české společnosti nebo vyšší nájmý za prostory obchodů, zůstávají zamety pod koberec.

Zakončíme tedy tuto kapitolku jedním vietnamským rčením, které užila vietnamská žena ve spojitosti informací o Vietnamcích z médií. Řekla, že jeden červ zkazí celý hrnec polévky, což je v souvislosti s touto situací naprosto trefné (Klub Hanoi, [online]).

2.4 Vymezení pojmu integrace

Rákoczyová a Trbola (2009, s. 25) definují integraci jako *„inkluzi a akceptaci přistěhovalců do klíčových institucí, vztahů a pozic v hostitelské společnosti. Integrace je interaktivní proces mezi přistěhovalci a hostitelskou společností. Pro přistěhovalce znamená integrace proces učení se nové kultuře, nabývání práv a povinností, získávání přístupu k pozicím a sociálnímu statusu, budování osobních vztahů se členy hostitelské společnosti a vytváření pocitu přináležitosti a identifikace se společností. Pro hostitelskou společnost integrace znamená otevření institucí a garanci rovných příležitostí pro přistěhovalce.“* Proces integrace je proces, do kterého vstupují dvě strany s tím, že se něčeho vzdávají, aby něco jiného získaly. V našem případě se jedná o tyto dvě strany, imigranty a hostitelskou zemi. Imigranti se musí přizpůsobovat pravidlům této země a naopak hostitelé se pak snaží poskytnout prostor pro zachování menšinové kultury a přizpůsobit například přístup ke vzdělání nebo k práci nejlépe tak, aby byly uspokojeny obě strany. Imigranti i obyvatelé hostitelské země mají stejná práva ve všech společenských sférách, aniž se od nově příchozích očekává, že se zbaví specifík své kultury. V některých zemích (např. Francie, Austrálie), kde se užívají

integrační modely soužití s cizinci, zůstávají imigranti odlišeni od ostatních svým jazykem, kulturou i sociálními vztahy třeba i po několik generací (Bodnárová, 2009).

V procesu integrace se v první řadě uplatňuje jazyk, protože migrant se samozřejmě pohybuje v cizím jazykovém prostředí. V našem případě je to velmi těžké, protože jak jsme již uvedli, český a vietnamský jazyk nemají opravdu téměř nic společného. Proto Vietnamci cítí jazyk jako jednu z velkých překážek integrace. Podle jednoho z průzkumů bylo zjištěno, že u asijských národů nezáleží znalost češtiny na délce pobytu, ale kladným faktorem bylo vychovávání dítěte zde v ČR. Také bylo prokázáno, že lépe česky mluví muži než ženy (Kocourek, 2007).

S ohledem na integraci dětí do procesu vzdělávání existují dva modely, integrační a separační. Model integrační spočívá v začleňování žáků do tříd stejného věku (někdy do nižšího ročníku) běžné školy. Jakákoli pomoc dětem imigrantů je potom poskytována individuálně. Tento systém používá naprostá většina evropských škol. Mimo to v dalších několika zemích (Velká Británie, Dánsko, Rakousko atd.) je těmto dětem poskytováno i doučování mimo dobu normálního vyučování. Naproti tomu existuje separační model. Hlavním rysem tohoto systému je separace, tedy oddělení dětí imigrantů od zbytku třídy. Tyto děti mají své vlastní třídy a výuka je přizpůsobována jejich specifickým potřebám. Některé předměty jsou ovšem vyučovány společně s běžnými třídami. Tento režim funguje v zemích, jako je Finsko, Nizozemsko, Švédsko atd. Ve světě se oba modely libovolně kombinují, což je dobře. Každý má své klady a zápory a nebylo by dobré používat striktně jeden nebo druhý (Průcha, 2011).

2.4.1 Integrace vietnamské menšiny v ČR

Integrace tohoto národa v naší republice je velmi složitá hlavně díky jazykové a kulturní bariéře, přesto jsou Vietnamci velice přizpůsobiví. Existuje velká spousta faktorů, které imigrantům znesnadňují život na našem území.

Pomineme tedy lidský faktor i přesto, že velkou měrou ovlivňuje integrační proces, a podíváme se na jazykovou bariéru. Pokud bychom mluvili o imigrantech například z Ukrajiny, jazyk by rozhodně nebyl tak velkým problémem jako v případě vietnamské

menšiny. Jak jsme již uvedli, naše jazyky se rozcházejí ve všech aspektech, proto je velmi obtížné se dorozumět.

Ovšem nejen jazyk je prostředkem dorozumívání, patří sem i různá neverbální gesta. Dobrým příkladem je třeba úsměv. Ten není jako u nás pouze projevem radosti a pocitu štěstí. Užívá se naopak i v kontextu nějaké nepříjemné situace, kdy chce mluvčí zmírnit fakt, že se obtěžuje nějakými problémy. Další velmi matoucí situací, kdy užívat ve Vietnamu úsměv, je, pokud nerozumíte projevu někoho dalšího a vyjadřujete za to omluvu (Šišková, 2001). Dokládá to příběh ze života, kdy mistr v jedné malé české dílně řekl dělníkovi, co se strojem nemá dělat. Vzhledem k tomu, že dělník se usmíval a kýval, mistr předpokládal, že se tak už nestane. Vietnamec ale šel a udělal to znovu, když mu to celé začal rozčilený mistr znovu vysvětlovat, muž se opět usmíval (Pechová, Martínková, 2011). Vzhledem k odlišnosti kultur je jasné, že k takovýmto nedorozuměním musí docházet často. Také není slušné, když se podřízený dívá do očí nadřízenému. Pokládá se to za nevychovanost, u nás by to bylo naopak. Existuje mnoho podobných rozdílů, ale i tak se s námi Vietnamci dokáží dorozumět. Tato schopnost ovšem není bohužel tak velká, aby mohli zastávat v zaměstnání takové funkce, v jakých stanuli ve Vietnamu. Většina z nich u nás tedy podniká na živnostenské listy, ať už jsou to profesori, inženýři nebo rolníci. Nejprve se rozvíjelo jejich podnikání s levným textilem, elektronikou a obuví, nyní se, kvůli velké konkurenci v této oblasti, rozvíjí podnikání v oblasti restaurací a fast-foodů, popřípadě malé večerky s potravinami (Kocourek, Pechová, 2006). I přesto všechno Vietnamci tvrdí, že jejich životní úroveň v ČR je vyšší než ve Vietnamu.

Vietnamci většinou bydlí v podnájmech, ale všechno závisí na výši jejich příjmu. Pokud jsou to úspěšní podnikatelé, kupují si byty nebo rodinné domy. Když jsou ale jejich příjmy opravdu nízké, bydlí i s příbuznými popřípadě s přáteli. Protože jejich soudržnost je opravdu hluboká, rozhodně to pro ně není takový problém, jako by byl třeba pro Čechy. V naší republice zatím neexistují žádné velké přistěhovalecké čtvrti, nejvyšší koncentrace je samozřejmě většinou v okolí jejich podnikání, tedy u tržnic nebo velkoskladů. Volný čas Vietnamci tráví většinou s blízkými příbuznými nebo přáteli, nutno ale podotknout, že víceméně své volné chvíle věnují práci a vydělávání

peněz. Mladší jedinci samozřejmě už svůj čas tráví se svými přáteli, mezi které patří i české děti. Neznamená to ale, že se nemusí starat o obchody rodičů (Rákoczyová, Trbola, 2009).

Mezi faktory, které mohou oddálit migraci, je například vidina rychlého zbohatnutí a rychlého návratu do Vietnamu, což se ale velmi často nesplní, a dochází tak ke zklamání. Nedostatek kapitálu samozřejmě vede k dalším obtížím. Lidé nemají prostředky ke svému vlastnímu podnikání, nemohou se postarat o zbytek své rodiny. Kromě finančních těžkostí jde samozřejmě také o jiné klimatické podmínky a v neposlední řadě o víceméně xenofobní přístup české společnosti (Kocourek, Pechová, 2006).

Jednou z naprosto zásadních vlastností vietnamské menšiny je uzavřenost. To může mít několik příčin a jednou z nich je rozhodně kulturní šok, který plyne z rozdílů mezi kulturami. Uzavřenost pramení také z toho, že už první vietnamští obyvatelé, kteří přijeli do České republiky, měli různé prostředníky k vyřizování nezbytností na úřadech a vlastní ubytovny, takže ani nebyla příležitost k prohlubování vztahů. V neposlední řadě je tu samozřejmě vietnamská tradice, ve které je velmi důležité soukromí rodin (Bodnárová, 2009).

Samozřejmě, že i přes všechny tyto rozpory, Vietnamci převzali některé naše zvyky, jako je slavení vánočních svátků nebo narozeniny. Je vlastně škoda, že ani jeden národ prakticky neví, co od druhého očekávat, jak mu vyjít vstříc a co nového se od něj dozvědět. Místo toho se vůči sobě obě kultury uzavrou a žijí pouze vedle sebe, nikoli spolu.

2.4.2 Rozmístění vietnamské menšiny v ČR

Krátce se nyní budeme věnovat rozmístění této menšiny v ČR. Jak jsme již uváděliv předešlé kapitole, Vietnamci nemají u nás v ČR žádné velké přistěhovalecké kolonie a nejvíce se vždy soustřeďují kolem svých obchodů a podnikání. Většinou se tedy jedná o velká města jako je Praha nebo Brno.

Nejlépe rozmístění popíšeme pomocí tabulky z portálu Českého statistického úřadu. Stav je ke dni 31. 12. 2008.

Tab. 1: Rozmístění vietnamské menšiny v České republice ke dni 31. 12. 2008

	Státní občanství
	Vietnam
Česká republika	60 255
Hlavní město Praha	9 606
Středočeský kraj	6 548
Jihočeský kraj	2 371
Plzeňský kraj	5 828
Karlovarský kraj	9 214
Ústecký kraj	9 344
Liberecký kraj	2 340
Královéhradecký kraj	1 571
Pardubický kraj	1 396
Vysočina	1 466
Jihomoravský kraj	4 236
Olomoucký kraj	1 215
Zlínský kraj	812
Moravskoslezský kraj	4 308

Zdroj: CSÚ

Můžeme tedy vidět, že nejvíce zástupců vietnamské menšiny je v hlavním městě (9 606). Dalšími významnými zástupci jsou Karlovarský (9 214) a Ústecký kraj (9 344). V Karlovarském kraji je to hlavně Cheb (4 930) a Karlovy Vary (3 795) a v Ústeckém Děčín (2 141), Chomutov (1 646), Most (1 042) a Ústí nad Labem (1 089). Naopak nejméně zástupců mají Vietnamci v kraji Zlínském (812) (Český statistický úřad, [online], 2008).

Pro lepší ilustraci vkládáme ještě mapu, která se vztahuje k datu 1. 3. 2001. Zde názorně vidíme rozložení vietnamské menšiny. Také je ale zřetelný rozdíl mezi tabulkou z roku 2008 a touto mapou z roku 2001. Zde vidíme, že největší počet Vietnamců se soustředil stejně jako v tabulce v západní a severní oblasti ČR. Největší čísla najdeme v Chebu (1 863), Karlových Varech (1 100) a Děčíně (1 011), ale také v Praze (mapka je v tomto ohledu bohužel nesměrodatná, protože data o Praze nejsou uvedena, ale v tabulkách se zmiňují o zhruba 2 500). Na těchto rozdílech mezi tabulkou z roku 2008 a mapou z roku

2001 je tedy vidět, že počet vietnamské menšiny v naší zemi stále stoupá (Český statistický úřad, [online], 2008).

Obr. 1: Rozmístění vietnamské menšiny v České republice ke dni 1. 3. 2001

Zdroj: ČSÚ

2.5 Vietnamský žák na české škole

O vietnamských dětech se často mluví ve spojitosti s termínem banánové děti. Vysvětlíme si tedy, co tento termín vlastně znamená. Tyto děti jsou v jiné situaci, než byli a jsou jejich rodiče. Navštěvují naše základní, střední a vysoké školy a dosahují zde opravdu precizních výsledků. Jejich domovem je Česká republika, ale zároveň cítí, že jsou Vietnamci. Neovládají tak dobře svůj jazyk ani se tolik nevyznají ve vietnamské kultuře. Neplánují ani návrat do Vietnamu (Bodnárová, 2009). Právě ony jsou nazývány banánovými dětmi. Jsou Vietnamci na povrchu (žlutí), ale uvnitř už jsou Češi (bílí).

Vietnamské děti na českých školách dosahují opravdu skvělých výsledků, to pramení z jejich kultury. Pro jejich rodiče je velice důležité, aby přinejmenším jedno z dětí studovalo nějakou prestižní školu, a to i v případě, že by rodiče museli na jeho studia vybrat veškeré finanční zdroje (Šišková, 2001).

Dalším důležitým aspektem je také to, že děti Vietnamců své rodiče respektují a poslouchají jejich nařízení. To znamená, že pokud rodič přikáže dítěti, aby se učilo, dítě se bude celý den učit bez jakéhokoli odmítání. Výzkumy potvrdily, že vietnamské děti téměř nechodí ven, tráví mnoho času učením a na internetu, bohaté rodiny pak své děti posílají na různá doučování a zájmové kroužky (tenis, jazyky) (Šimková, Zajíc, 2010). Pro příklad uvedeme, že průměr vietnamských žáků na základních školách se pohybuje kolem 1,3 a na školách středních je to něco okolo 1,7. Bývají také na předních příčkách matematických olympiád a jsou úspěšní v přijímacích testech na vysoké školy. Za tím vším stojí již zmiňována kultura, která považuje vzdělání za jednu z nejvyšších hodnot a za nejlepší cestu k dobrému postavení a lepšímu životu (Průcha, 2011).

Ve Vietnamu mají pro děti jesle, které fungují od tří měsíců do tří let, dalším stupněm je školka, kam chodí děti do svých šesti let. Po školce následuje základní škola, která trvá pět let, tedy do jedenácti let a na konci tohoto studia musí žáci složit závěrečnou zkoušku. Poté se dostávají na první stupeň střední školy, na konci kterého se také skládá zkouška. Pokud žáci chtějí, pokračují pak na druhý stupeň, ten je zakončen maturitní zkouškou a má děti připravit na studium na vysoké škole. Problémem studia ve Vietnamu je hlavně to, že školy jsou ve velkých městech nebo obcích a pro lidi z vesnic je tak velmi nesnadné se tam dostat. Dále pak hrají roli také finance, protože rodiče musí platit už základní školy (Kocourek, Pechová 2006).

Problémy dětí i jejich rodičů na základních školách nastávají samozřejmě hlavně kvůli kulturním rozdílům. Vietnamské děti nemusí znát věci a vzorce chování, které nám připadají naprosto normální. Proto je dobré si hned na začátku udělat v takovýchto věcech jasno, je to přínosné jak pro vietnamské žáky a jejich rodiče, tak pro učitele, který se tak vyhne spoustě nedorozumění.

Dalším problematickým aspektem, který si jen málo z nás dokáže představit, je kulturní šok. Většina z nás cestuje s tím, že se za chvíli do své země vrátí zpět, ovšem tito lidé sem příjíždějí s vidinou poměrně dlouhého pobytu, a proto jim všechno může připadat tak odlišné, až se nakonec zhroutí anebo se vrátí do své země. Někteří odborníci tento šok přirovnávají dokonce ke ztrátě blízkého člověka (Kocourek, Pechová, 2006).

Několikrát zmiňovaný problém jazykové bariéry není již třeba nijak představovat. Je ovšem nadmíru zajímavé, že vietnamské děti, které se u nás naučily výborně česky, nyní paradoxně zapomínají svůj rodný jazyk a dochází tak k tomu, že si přestávají rozumět se svými rodiči. Proto bylo zavedeno centrum pro výuku vietnamštiny vietnamských dětí. Celkově se tyto děti přizpůsobují více našemu prostředí i kultuře a jejich rodiče tak mají pocit, že tak ztrácejí svou původní kulturní identitu (Kocourek, Pechová, 2006).

Pro učitele je tedy velmi důležité si nejprve zjistit, na jaké úrovni je čeština vietnamského žáka a od toho se dál odvíjí celkový přístup. Nejlepším krokem je nechat děti v kolektivu českých žáků a snažit se je co nejvíce začlenit. Komunikací si totiž děti nejlépe osvojí jak intonaci, tak i gramatiku a v neposlední řadě i slovník. Rozhodně se neosvědčuje děti izolovat do zvláštních tříd a věnovat se speciálně výuce češtiny. Děti by tak byly nejen odříznuté a nezískaly by žádné společenské kontakty, ale zároveň by nemohly získávat jazykové znalosti z přirozeného prostředí. Další dobrou zprávou je, že speciální jazyková příprava pro cizince na ZŠ získala oporu v novém školském zákoně. Nově je povinností krajských úřadů zajistit dětem občanů zemí EU bezplatnou přípravu na vstup do základní školy (jazyk, realie) a také podporovat kulturu a jazyk jejich vlastní země. Tato úleva se ale bohužel zatím netýká dětí z Vietnamu. (Kocourek, Pechová, 2006).

Důležité je, aby se učitelé snažili vybudovat si nějaký vztah k rodičům žáků. Je zásadní překonat veškeré těžkosti rozdílných kultur a jazyka a pokusit se vytvořit si blízký vztah. Bez něj je naprosto nemožné mluvit s rodiči dětí o soukromých věcech a nikdy se nedobereme žádného řešení. Rodiče mohou také využívat různé prostředníky, kteří za ně vyřídí schůzky ve škole. Je zde však nebezpečí, že prostředník nevyjádří přesně sdělení jedné nebo druhé strany. Celkově je velmi přínosné zapojit rodiče do školního života jejich dětí, pomáhá to i k jejich integraci do české společnosti, ale hlavně do života jejich dítěte. Vzhledem k tomu, že rodiče vynakládají spoustu finančních prostředků a svého času na vzdělání svých dětí, na sebevzdělání vůbec nehledí. Proto se často stává, že děti se stávají prostředníkem a překladatelem mezi učitelem a svými

rodiči. V tomto směru pak stoupá sebevědomí dítěte a je pravděpodobné, že žák využije své přednosti, on totiž jako jediný rozumí jak škole, tak rodičům, to může mít samozřejmě na žákovu chování negativní vliv (Kocourek, Pechová, 2006).

Další věcí, která může českého učitele zaskočit, je velká úcta Vietnamců k této profesi. Může se dokonce stát, že žák přinese učiteli květinu nebo dárek, nelze to ovšem pokládat za úplatek, ale právě za projev velké úcty. Z praxe jedné z paní učitelek na pražské základní škole se tato teorie potvrzuje v praxi. Vietnamská dívka ji pozvala na oběd. Vzhledem k tomu, že se jednalo o poměrně zámožnou rodinu, nechala paní učitelku přivést svým vlastním vozem, pohostili ji tradičním vietnamským jídlem o osmi chodech a nakonec ji obdarovali novým kabátem. Tato úcta se pojí s celkovým přístupem a motivací k učení, ta je u Vietnamců opravdu silná. Vietnamské děti jsou zvyklé učit se velmi intenzivně, většinou samozřejmě na nátlak rodičů a hlavním stylem učení je memorování, na které jsou zvyklé z vietnamských škol. Proto se může stát, že děti budou překvapené, když si s nimi učitel bude celou hodinu povídat.

Všechny tyto rozdíly kultur mohou být velkou překážkou při učení. Je opravdu důležité, aby se přizpůsobili nejen učitelé ale také žáci, měli by vědět, že Vietnamce nemůžeme házet do jednoho pytle a že všichni nejsou stejní. Velmi přínosná je v tomto ohledu výchova k toleranci a proti rasismu. Pokud děti ve svém věku přijmou tyto spolužáky, nebudou mít jako dospělí lidé problém je tolerovat (Kocourek, Pechová, 2006).

Škola se stala jakýmsi mostem mezi státní institucí a vietnamskou komunitou. Přestože školám není poskytován dostatek informací a metodologické podpory, je to instituce, které Vietnamci nejvíce důvěřují a spolupracují s ní. Zapojují se do školních rad a klubů, je to v podstatě jejich jediné spojení s veřejným životem v ČR (Kocourek, Pechová, 2006).

2.5.1 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

„Rámcové vzdělávací programy vycházejí z nové strategie vzdělávání, která zdůrazňuje klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných vědomostí, vycházejí z koncepce celoživotního učení. RVP formulují očekávanou úroveň

vzdělání stanovenou pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání a podporují pedagogickou autonomii škol a profesní odpovědnost učitelů za výsledky vzdělávání.“ (Rámcový vzdělávací program, 2007, s. 10) Rámcový vzdělávací program je otevřený dokument, mění se podle potřeb společnosti, podle zkušeností učitelů se Školním vzdělávacím programem a také podle potřeb a zájmů žáků. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) navazuje na Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) a zároveň je východiskem pro koncepci rámcových vzdělávacích programů pro střední školy (Rámcový vzdělávací program, 2007).

Důležitou součástí RVP ZV jsou klíčové kompetence. *„Je to souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti.*“ (Rámcový vzdělávací program, 2007, s. 14) Tyto kompetence nezískáváme jenom na základní škole, ale rozvíjíme je již v předškolním věku a dotváříme je až v dalším průběhu života. Tvoří základ pro náš vstup do společenského života. Nedílnou součástí RVP ZV jsou průřezová témata, kterých máme šest (Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Environmentální výchova a Mediální výchova). Nejdůležitější v naší práci je Multikulturní výchova (Rámcový vzdělávací program, 2007).

Multikulturní výchova má umožnit žákům seznámit se s různými tradicemi, hodnotami a kulturami. Toto poznání dětem napomáhá uvědomit si tak i svou identitu, své tradice a hodnoty. Důležité také je vést děti k toleranci, spravedlnosti a solidaritě. Cílem tohoto průřezového tématu je také seznamování menšiny s její vlastní kulturou. Nechceme, aby děti zapoměly, odkud pochází, naopak chceme v nich rozvinout jak vztah ke své rodné vlasti, tak vztah k jejich aktuálnímu domovu. Multikulturní výchova se snaží dosáhnout oboustranného poznání, snaží se nalézt styčné body mezi kulturou majority a minority

a vytvořit tak vztahy na základě tolerance a pochopení (Projekt Czechkid, 2009, [online]).

Definice termínu multikulturní výchova podle Průchy (2011, s. 15) zní: „*Multikulturní (interkulturní) výchova je edukační činnost zaměřená na to, aby učila lidi z různých etnik národů, rasových a náboženských skupin žít spolu, vzájemně se respektovat a spolupracovat. Provádí se na základě různých programů ve školách a v mimoškolních zařízeních, v osvětových akcích, v reklamních kampaních, v politických opatřeních. Jsou s ní spojovány velké naděje, i značné finanční prostředky, ale její skutečný efekt není spolehlivě prokázán.*“

V jedné z knih je uveden příklad, který se týká přímo našeho tématu. Na gymnáziu v Chebu se dělali přijímací zkoušky. Z dětí, které úspěšně tímto testem prošly, byla celá třetina dětí vietnamských. Vzhledem k tomu, že testy byly anonymní, je patrné, že vietnamské děti byly prostě lepší. Rodiče neúspěšných žáků se začali bouřit a tvrdit, že na českých školách mají mít české děti přednost. Vedení školy ovšem neustoupilo a nechalo výsledky přesně tak, jak byly. Tato situace by se dala velmi dobře prezentovat jako záležitost multikulturní výchovy. Autor se dotazoval, jak by se děti zachovaly v této situaci. Většina mladých Čechů by reagovala stejně, jako vedení školy a to je velmi pozitivní. Nedokázali už ale vysvětlit vysokou úspěšnost Vietnamců. Kdyby se multikulturní výchově přikládala větší význam, děti by se dověděly, že jde o odlišnou vietnamskou kulturu, kde je vzdělání na prvním místě (Průcha, 2011).

Posledním bodem, který uvedeme v souvislosti s multikulturní výchovou, jsou přínosy, které by toto průřezové téma mělo na školách mít. Mělo by tedy rozvíjet žáka v oblasti vědomostí, dovedností a schopností a to tak, že poskytuje všem žákům základní znalosti o různých etnických skupinách, které žijí v české a evropské společnosti. Žák také rozvíjí svou dovednost jak se orientovat v pluralitní společnosti a jak využívat interkulturní kontakty k obohacení sebe i druhých. Dále se učí komunikovat a spolupracovat se spolužáky z různých jiných sociokulturních skupin, uplatňovat svá práva a práva druhých, tolerovat odlišné zájmy a zvyklosti. Velmi zásadní také je, že se dítě musí naučit, že žije s ostatními etnickými skupinami a žádná z nich není nadřazená

či podřazená, ale všechny jsou si rovné. Žáci se také učí rozpoznávat projevy rasové nesnášenlivosti a tím se předchází vzniku xenofobie. Děti si musí uvědomovat dopady svého verbálního i neverbálního jednání a nést za ně odpovědnost. V neposlední řadě se žákům také vysvětlí termíny, jako jsou etnikum, identita, kultura, diskriminace, xenofobie, rasismus, národnost, atd. Multikulturní výchova žáka rozvíjí také v oblasti postojů a hodnot. Zde se žákům učitelé snaží vštípit toleranci a chápání ostatních etnických skupin i jejich zázemí, děti by si měly uvědomit také svou vlastní identitu, jak být sám sebou. Snaží se pozitivně ovlivňovat žákův hodnotový systém tak, aby odlišná kultura byla brána jako příležitost k obohacení a nikoli ke konfliktu. Vede také k tomu, aby se žáci dokázali angažovat při potírání různých projevů rasismu či xenofobie tak, aby se ze žáka stal občan, který se podílí na utváření vztahů společnosti k minoritním skupinám (Rámcový vzdělávací program, 2007).

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Výzkumný problém

Problematika vietnamské menšiny a její integrace je v dnešní době velmi aktuální. Počet vietnamských obyvatel v naší republice stále stoupá, a je proto důležité přihlédnout k různým aspektům, které s sebou tento nárůst přináší. Největším problémem je pravděpodobně to, že naše kultury a jazyky se v mnoha bodech zásadně odlišují. Proto je velmi obtížné této minoritě plně porozumět.

V teoretické části práce jsme se přesvědčili, jak hluboké tyto rozdíly jsou, a to jak ve verbální nebo neverbální komunikaci, tak i v náboženství, v historii, nebo například ve stravování. Další obtíží je i uzavřenost této minoritní skupiny, která také ztěžuje navazování interkulturní komunikace. Naše práce je zaměřena na druhou generaci Vietnamců, tedy na vietnamské děti. Z dostupných zdrojů v teoretické části jsme se dozvěděli (viz teoretická část práce), že vietnamská mládež již tolik nelpí na starých tradicích a v mnohých případech se jejich rodiče musí dokonce snažit zachovávat u svých dětí jak tradice, tak i vietnamský jazyk. Nás ovšem nejvíce zajímá jejich integrace ve školských zařízeních, zejména to, jak na ně nahlíží čeští žáci.

Diplomová práce se soustřeďuje na vztahy majoritní a minoritní skupiny, tedy na vztahy česko-vietnamské a to v prostředí školy mezi dětmi. Zjistíme, zda žáci vnímají tyto vztahy jako harmonické, nebo jsou ovlivněny různými předsudky či názory rodičů do takové míry, že mohou být nenávistné až rasistické. Praktické dopady výzkumu lze spatřovat v tom, že ukazuje, do jaké míry jsou české děti schopné přijmout do své společnosti dítě z jiné etnické skupiny, ale také pro ukázkou toho, jaký má přínos multikulturní výchova jako průřezové téma na českých školách.

3.1.1 Cíl výzkumu

Cílem našeho výzkumu je získat povědomí o tom, jaký je pohled českých žáků na minoritní skupinu vietnamských žáků. Zaměříme se proto v dotazníkové metodě na dva typy informací. V první části sledujeme postoje a ve druhé znalosti, to znamená, že první část dotazníku je afektivní, druhá je kognitivní.

V této první části, kde zjišťujeme, jaké jsou postoje dětí k vietnamským spolužákům, máme otázky, které jsme rozdělili podle dvou typů situací. První jsou situace formální, ve kterých se žák ocitá zejména při činnostech, které jsou spojeny s různými školními povinnostmi. Můžeme sem zařadit například psaní domácího úkolu, doučování, sportovní utkání nebo školní projekty. Neformálními situacemi myslíme například žákovy volnočasové aktivity, jako jsou nákupy, výlety nebo oslavy. Lze sem ovšem zařadit i některé aktivity, které také patří ke školní docházce, například dělení se o svačinu, společný oběd atd. Pomocí tohoto rozdělení zjistíme, zda existuje znatelný rozdíl mezi postoji žáků ve formálních a neformálních situacích.

Druhá, kognitivní, část nám pomůže zjistit, zda mají žáci alespoň základní znalosti o Vietnamu. Zároveň se nám tak ukáže, zda na školách fungují snahy multikulturní výchovy. Jejím cílem je žákům přiblížit kulturní a životní styl odlišných etnických skupin (Projekt Czechkid, 2009, [online], nejen aby si rozšířili obzory, ale také aby tyto menšiny dokázali respektovat a lépe přijmout jako součást naší společnosti.

Posledním bodem praktické části je objektivizace informací získaných od žáků, které dosáhneme tím, že od učitelů zjistíme, jaký je jejich pohled na tyto vztahy mezi dětmi.

Tento rozhovor s učiteli nám poskytne cenné informace, které užijeme v závěru praktické části, abychom celkově zhodnotili vztahy ve školách.

3.1.2 Výzkumné předpoklady

I. Dá se předpokládat, že budou existovat rozdíly ve vnímání vietnamských spolužáků mezi staršími a mladšími žáky.

II. Dá se předpokládat, že budou existovat rozdíly ve vnímání vietnamských spolužáků mezi chlapci a dívkami.

III. Dá se předpokládat, že budou existovat rozdíly ve vnímání vietnamských spolužáků ve formálních a neformálních vztazích.

IV. Dá se předpokládat, že starší žáci budou mít lepší znalosti o Vietnamu než mladší žáci.

3.2 Metodologická část

Náš výzkum jsme uskutečňovali na základních školách popřípadě na víceletých gymnáziích. Nejprve jsme museli vybrat školy, ve kterých se vzdělávají děti vietnamské národnosti, což je pro náš výzkum klíčovým aspektem. Nalezli jsme sedm škol, které byly vhodné ke spolupráci. Na začátku března jsme tyto školy požádali o účast na našem výzkumu. Pouze čtyři z nich projevily pozitivní postoj. Další dvě se k naší žádosti vůbec nevyjádřily a z poslední školy se rozhodl spolupracovat pouze jeden učitel.

3.2.1 Výběr respondentů

Spolupráce probíhala se třemi základními školami a to v Chýnově (ZŠ Chýnov), v Praze (ZŠ Bítovská) a v Sezimově Ústí (ZŠ a MŠ Sezimovo Ústí), kde spolupracoval pouze jeden učitel. Dále se výzkum uskutečňoval na dvou víceletých gymnáziích v Táboře (Táborské soukromé gymnázium, s.r.o., Gymnázium Pierra de Coubertina Tábor).

Vzhledem k tomu, že práce je zaměřena také na rozdílný pohled chlapců a děvčat a starších a mladších žáků, bylo důležité, abychom měli zhruba stejný podíl chlapců jako dívek a aby jejich věk byl odlišný, pokud možno aby se jednalo o žáky 1. a 2.

stupně základní školy. Po návštěvě každé z uvedených škol v průběhu března a dubna se nám podařilo vytvořit skupinu žáků, která splňovala naše požadavky. Tato skupina se skládala ze 63 dívek a 57 chlapců. Ve věku od 6 do 11 let, čili na 1. stupni základní školy, bylo 56 žáků a ve věku od 12 do 15 let, tedy na 2. stupni základní školy, jich bylo 64.

Dalšími účastníky výzkumu, které bylo potřeba najít, byli učitelé, kteří by byli ochotni odpovědět na několik otázek formou rozhovoru. Podařilo se najít 5 kantorů, kteří se rozhodli spolupracovat. Podotýkáme, že všichni byli ve věku do 40 let.

3.2.2 Výzkumné metody

Pro naši práci byly užity dvě výzkumné metody, dotazník a rozhovor. Metodu dotazníku jsme užili pro děti a rozhovor jsme tedy vedli s učiteli. Dotazníky i rozhovory vznikly na základě prostudované literatury a konzultace s vedoucím diplomové práce. Obě tyto metody se zaměřovaly na prozkoumání vztahů minoritní a majoritní skupiny, přesněji vietnamsko-českých vztahů ve školství.

Dětem jsme vybrali tuto metodu proto, že je méně časově náročná, což je v takovém počtu žáků velmi praktické. Dotazník byl také anonymní, aby žáci mohli uvést upřímné odpovědi na otázky beze strachu z odsouzení. Jak jsme již podotkli v podkapitole Cíl výzkumu, měl dotazník dvě části, afektivní a kognitivní. V první, afektivní části, byly užity otázky s numerickou posuzovací škálou, kde žáci zakřížkovali číslo, které nejlépe odpovídalo jejich postoji k danému výroku. Vzhledem k tomu, že jedním z našich cílů bylo také zjistit, zda existují rozdíly v chování dětí ve formálních a neformálních situacích, byly otázky v afektivní části dotazníku rozdělené ještě na ty, které odpovídaly formálním a které neformálním situacím.

Do skupiny otázek souvisejících s formálními situacemi byly zařazeny tyto otázky:

Nechal by ses doučovat od vietnamského spolužáka?

Vybral by sis vietnamského spolužáka k vypracování společného školního projektu?

Půjčil bys vietnamskému spolužákovi školní pomůcky?

Vybral by sis vietnamského spolužáka do sportovního týmu?

Pomohl bys vietnamskému spolužákovi s úkolem?

Do skupiny otázek souvisejících s neformálními situacemi patří tyto otázky:

Dal bys vietnamskému spolužákovi napít ze své láhve?

Sedl by sis vedle vietnamského spolužáka v autobuse při školním výletě?

Přizval bys vietnamského spolužáka k obědu?

Pozval bys vietnamského spolužáka na oslavu svých narozenin?

Pomohl bys vietnamskému spolužákovi s výběrem dárku pro rodiče?

Do kognitivní části dotazníku jsme zařadili uzavřené otázky, kde děti vybíraly správnou odpověď. Uzavřené otázky nám umožnily lépe ujednotit odpovědi a dosáhnout větší jednotnosti. Vypracování této části dotazníků nebylo jednoduché, snažili jsme se brát ohled na děti z 1. stupně základních škol, protože jsme počítali s tím, že jejich znalosti o Vietnamu budou sporé. Právě proto jsme u každé otázky uvedli možnosti jako podporu, aby se žáci necítili zmateně a bezmocně.

Do kognitivní části jsme zařadili tyto otázky:

Na jakém kontinentě leží Vietnam?

Jaké je hlavní město Vietnamu?

Jakým jazykem mluví Vietnamci?

Jaké jsou dvě hlavní suroviny vietnamské kuchyně?

Jaké zvíře je symbolem Vietnamské socialistické republiky?

Dotazníková metoda má samozřejmě svá rizika. Obvykle bývá problémem písemného dotazování nízká návratnost od respondentů. To ovšem není náš případ, protože díky dohledu učitelů, všechny děti dotazníky vyplnily a vrátily. Obtíž dotazníků, která se týkala i našeho výzkumu je, že pomocí nich měříme pouze postoje a hlediska a ne skutečné chování. Někteří žáci tak nemusí uvádět, jak by se v situaci zachovali, ale uvedou raději postoj, který se jim zdá správný. V některých případech se děti také nesnaží porozumět otázkám, proto vyberou odpovědi naprosto náhodně. V neposlední řadě také hraje roli, jaký postoj si vybral soused nebo kamarád.

Metoda rozhovoru byla užita pro učitele. Tento postup jsme vybrali proto, aby nám kantoři mohli poskytnout rozvinutější informace o třídních vztazích a aby uvedli i některé příklady ze své praxe. Tyto rozhovory nám pomohly objektivizovat výsledky dotazníků. Otázky pro učitele byly sestaveny tak, aby byly srozumitelné a učitelům se na ně dobře odpovídalo. Zároveň bylo nutné, aby měly vypovídající hodnotu pro náš výzkum.

Otázky pro rozhovor s učiteli:

Jakým způsobem podle Vás ovlivňují vietnamské děti klima ve třídě? Uveďte příklad.

Jak pomáhají české děti vietnamským spolužákům při výuce? Uveďte příklad.

Žalují české děti na vietnamské spolužáky? Ano/Ne Pokud ano, co je obvyklou příčinou?

Na jaké chyby vietnamských spolužáků při výuce upozorňují české děti?

Jaký je charakter konfliktů, které vznikají mezi vietnamskými a českými dětmi? Uveďte příklad.

Jak často se stává, že vietnamské děti zůstávají o přestávkách osamocené?

Rozhovory s učiteli byly vedeny převážně v kabinetech, v jednom případě probíhal rozhovor na školní chodbě, kde měl kantor dozor. Poslední rozhovor proběhl přes internet pomocí služby Skype. Metoda rozhovoru je sice časově náročnější, ale dovoluje nám upřesnit otázku, které dotazovaný například správně neporozuměl, nebo zjistit další dodatečné informace, pokud se nám odpověď zdá nedostatečná.

3.3 Prezentace dílčích výsledků výzkumu

V tomto úseku praktické části uvedeme výsledky, které jsme získali jak pomocí dotazníků, tak pomocí rozhovorů. Kromě celkových cílů výzkumu jsme také zjišťovali věk a pohlaví u žáků a u učitelů též pohlaví a délku praxe.

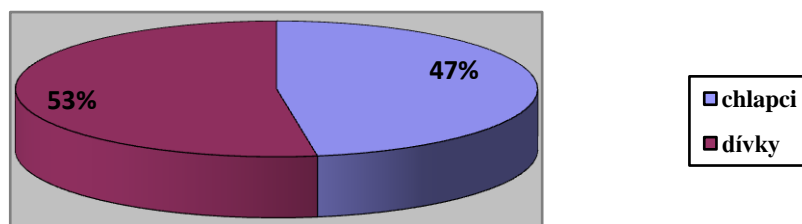
3.3.1 Dotazníková část

V úvodu dotazníku byly zjišťovány informace o věku a pohlaví dětí. Vzhledem k našim určeným výzkumným předpokladům bylo potřebné, abychom měli stejný počet

respondentů dívek a chlapců a také aby se věkově lišili tak, aby bylo možné zhruba polovinu respondentů zařadit na 1. stupeň základní školy a druhou polovinu zařadit na 2. stupeň. Vzhledem k velmi pozitivnímu přístupu učitelů se podařilo vytvořit poměrně souměrné skupiny respondentů pro vyplňování dotazníků a díky jejich pečlivosti, byla návratnost stoprocentní. Proto, aby byly dotazníky vyplněny správně, hrály zásadní roli také přesné instrukce pro děti, které byly poznamenány na začátku dotazníku a pro jistotu jim byly zadány ještě ústně.

Graf č. 1

Poměr dívky/chlapci v celkovém počtu respondentů

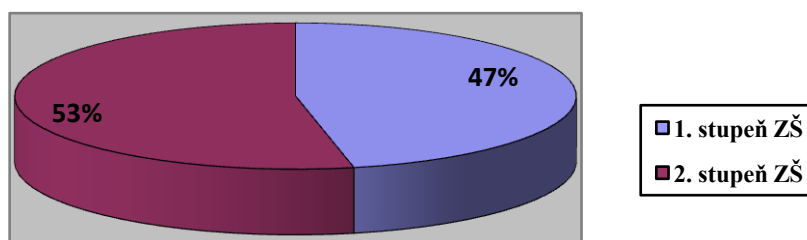

Vlastní zdroj

Z celkového počtu 120 žáků bylo tedy 52% dívek (63) a 48% chlapců (57), což bylo pro cíle našeho výzkumu naprosto ideální.

Graf č. 2

Poměr žáků z 1. a 2. stupně ZŠ v celkového počtu respondentů

Vlastní zdroj

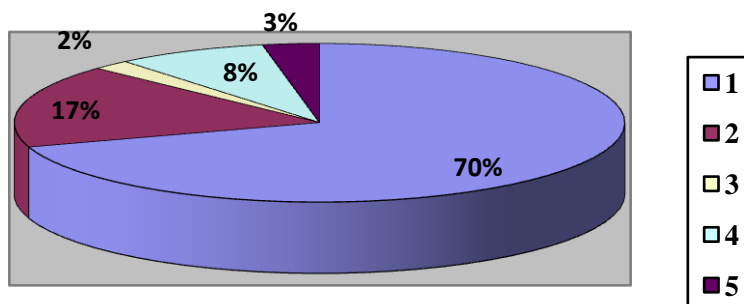
Z celkového počtu 120 respondentů jich 53% (64) navštěvuje 2. stupeň základní školy a zbylých 47% (56) navštěvuje 1. stupeň základní školy. S ohledem na věk to znamená, že 64 žáků bylo ve věkovém rozmezí od 12 do 15 let a 56 žáků se pohybovalo ve věku od 6 do 11 let.

Afektivní část dotazníku

Otázka číslo 1: „Nechal by ses doučovat od vietnamského spolužáka?“

Graf č. 3

Otázka č. 1

Vlastní zdroj

Z grafu je možné vyčíst následující výsledky. 70% (84) dětí zvolilo v bodovacím systému variantu 1 – určitě ano, dalších 17% (20) si vybralo možnost 2 – nejspíš ano. Hodnocení na pozici 3 – neumím se rozhodnout, si zvolilo pouze 2% (2) žáků, varianta 4 – nejspíš ne byla vybrána 8% (10) a variantu 5 – určitě ne v dotazníku označily 3% (4) žáků.

Je tedy patrné, že většině dětí by nevadilo nechat se doučovat od spolužáka z této etnické skupiny. Musíme brát ohled na to, že jde o formální situaci, která nevyžaduje žádné přátelské vztahy, proto není tento výsledek nijak překvapivý. Za předpokladu, že děti potřebují pomoc, kterou jim může vietnamský žák poskytnout, jsou, jak vidíme, ochotné spolupracovat a navázat kontakt.

U těchto otázek, které se týkají postoje dětí v různých situacích, musíme ale také vzít v úvahu, že některé děti se mezi sebou radí nebo zakřížkují číslo bez přečtení výroku, tyto faktory pak samozřejmě snižují věrohodnost výsledků výzkumu.

Díky údajům z dotazníku o věku a pohlaví respondentů byly vytvořeny následující tabulky:

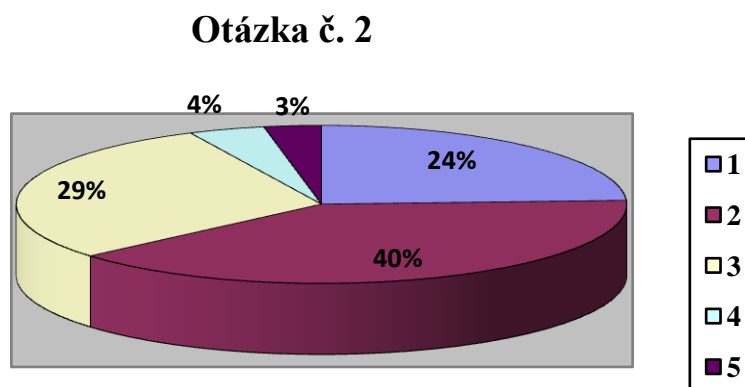
Bodovací systém	Počet žáků (%)	Dívky (%)	Chlapci (%)
1	70	56	44
2	17	30	70
3	2	0	100
4	8	90	10
5	3	25	75

Bodovací systém	Počet žáků (%)	1.stupeň ZŠ (%)	2.stupeň ZŠ (%)
1	70	38	62
2	17	60	40
3	2	100	0
4	8	70	30
5	3	75	25

Všechny tabulkové údaje, které jsou v této části uvedeny, jsou využívány ve spojitosti s výzkumnými předpoklady, které byly stanoveny.

Otázka číslo 2: „Vybral by sis vietnamského spolužáka k vypracování společného školního projektu?“

Graf č. 4

Vlastní zdroj

Údaje z grafu nám říkají, že 24% (29) žáků zvolilo jako jim nejbližší hodnocení na pozici 1 – určitě ano. To je z celkového počtu respondentů poměrně málo. Vzhledem k tomu, že mnoho dětí neví, co si pod pojmem „společný školní projekt“ představit, je možné, že tento malý počet je způsoben nepochopením otázky. Roli mohla hrát také představa dětí, že při školním projektu musí s vietnamskými spolužáky trávit více času. Tato teorie je ale vzhledem k ostatním výsledkům poměrně nepravděpodobná. 39% (47) si vybralo variantu 2 – nejspíš ano, celých 29% (35) si vybralo možnost 3 – neumím se rozhodnout, což víceméně potvrzuje již zmiňovaný názor, že žáci přesně nepochopili, co si pod touto otázkou představit. Hodnocení na pozici 4 – nejspíš ne má 4% (5) a na pozici 5 – určitě ne - 3% (4) žáků. Tato malá čísla vyvrací náš prvotní předpoklad, že děti nechtějí trávit s Vietnamci mnoho času.

Související tabulky:

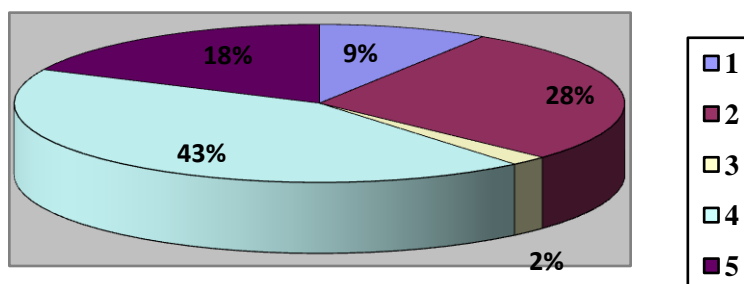
Bodovací systém	Počet žáků (%)	Dívky (%)	Chlapci (%)
1	24	59	41
2	39	68	32
3	29	29	71
4	4	0	100
5	3	100	0

Bodovací systém	Počet žáků (%)	1.stupeň ZŠ (%)	2.stupeň ZŠ (%)
1	24	38	62
2	39	51	49
3	29	57	43
4	4	20	80
5	3	0	100

Otázka číslo 3: „Dal bys vietnamskému spolužákovi napít ze své láhve?“

Graf č. 5

Otázka č. 3

Vlastní zdroj

Údaje, které byly získány pomocí dotazníků k této otázce, jsou poměrně rozdílné. Hodnocení na pozici 1 – určitě ano si v bodovacím systému vybralo pouze 9% (11) žáků, variantu 2 – nejspíš ano označilo 28% (34) žáků, možnost 3 – neumím se rozhodnout, byla označena pouze 2% (2) žáků. Tyto hodnoty jsou poměrně nízké

na rozdíl od hodnocení na pozici 4 a 5. Variantu 4 – nejspíš ne označilo celých 43% (52) žáků a variantu 5 – určitě ne - 18% (21) žáků.

U této otázky ovšem musíme vzít v potaz, že dát napít ze své láhve cizí osobě, může být některým lidem nepříjemné, ať už se jedná či nejedná o jinou etnickou skupinu. Proto je těžké určit, zda tyto hodnoty pramení spíš z nechuti dělit se o jednu láhev nebo z nepřátelského postoje k vietnamské menšině. Celkově však ze zjištěných údajů můžeme konstatovat, že důvodem velkého procenta negativních odpovědí jsou spíše lehce přehnané hygienické návyky.

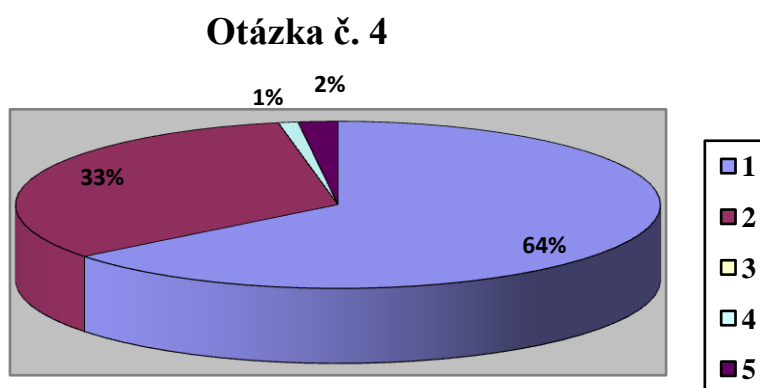
Související tabulky:

Bodovací systém	Počet žáků (%)	Dívky (%)	Chlapci (%)
1	9	36	64
2	28	56	44
3	2	50	50
4	43	63	37
5	18	29	71

Bodovací systém	Počet žáků (%)	1.stupeň ZŠ (%)	2.stupeň ZŠ (%)
1	9	73	27
2	28	41	59
3	2	100	0
4	43	31	69
5	18	76	24

Otázka číslo 4: „Půjčil bys vietnamskému spolužákovi školní pomůcky?“

Graf č. 6

Vlastní zdroj

Další otázka byla z našeho pohledu hodnocena velmi pozitivně. Varianta 1 – určitě ano byla zakřížkována 65% (78) žáků a varianta 2 – nejspíš ano 33% (39) žáků. Hodnocení na pozici 3 – neumím se rozhodnout, nebylo označeno v tomto případě ani jednou, Možnost 4 – nejspíš ne měla 1% (1) a možnost 5 – určitě ne získala pouze 2% (2) žáků.

Tyto výsledky jsou zcela nepochybně poznamenány tím, že při půjčování pomůcek se nejedná o žádný kontakt. Děti si představí pouhé podání pera nebo poskytnutí školní učebnice. I přesto jsou ale výsledky velmi příjemné. Poskytují nám pozitivní zjištění, že naprostá většina dětí by v takovéto situaci vyšla svému spolužákovi z jiné etnické komunity vstříc a poskytla mu potřebnou pomoc.

Související tabulky:

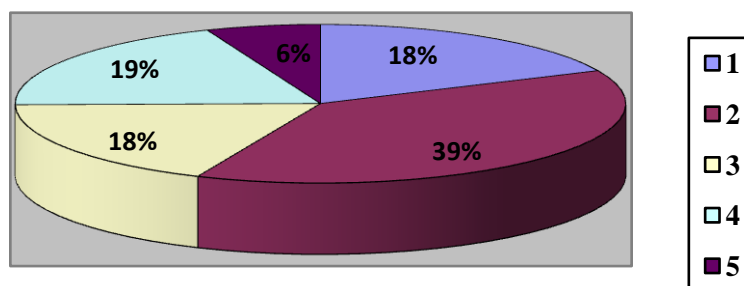
Bodovací systém	Počet žáků (%)	Dívky (%)	Chlapci (%)
1	65	54	46
2	33	51	49
3	0	0	0
4	1	0	100
5	2	50	50

Bodovací systém	Počet žáků (%)	1.stupeň ZŠ (%)	2.stupeň ZŠ (%)
1	65	53	47
2	33	38	62
3	0	0	0
4	1	0	100
5	2	0	100

Otázka číslo 5: „Sedl by sis vedle vietnamského spolužáka v autobuse při školním výletě?“

Graf č. 7

Otázka č. 5

Vlastní zdroj

Rozložení výsledků otázky číslo 5 je poměrně rovnoměrné obzvláště u variant 1 – určitě ano, které má 18% (22), 3 – neumím se rozhodnout také 18% (22) a 4 – nejspíš ne 19% (23). Výjimkami jsou hodnocení na pozici 2 – nejspíš ano, které má poměrně vysoký počet zakřížkování a to 38% (46) a hodnocení na pozici 5 – určitě ne s pouhými 6% (7).

Tato otázka získala poměrně rovnoměrné rozložení nejspíš proto, že pro každé dítě může cesta autobusem na školní výlet prezentovat něco jiného. Některé děti si rády povídají a baví se s přáteli, jiné naopak mohou celou cestu jen tiše prosedět. Pozitivní ovšem je, že nejmenší procento dětí si vybralo číslo 5, které reprezentuje naprosto odmítavý postoj a nejvyšší procento si naopak vybralo 2, která je příkladem váhavého, ale víceméně pozitivního postoje. Tato otázka patří k těm, které souvisí s neformálními životními situacemi, proto je tento kladný přístup dětí příjemným překvapením.

Související tabulky:

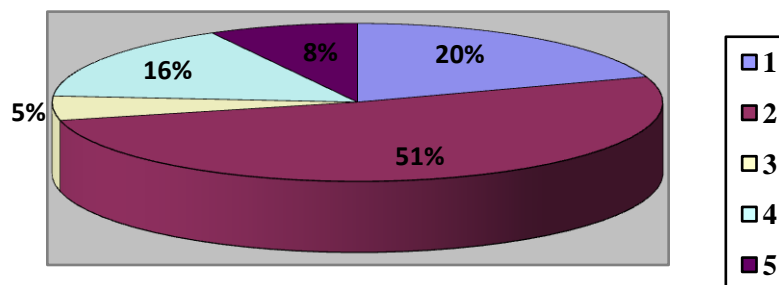
Bodovací systém	Počet žáků (%)	Dívky (%)	Chlapci (%)
1	18	68	32
2	38	59	41
3	18	41	59
4	19	35	65
5	6	57	43

Bodovací systém	Počet žáků (%)	1.stupeň ZŠ (%)	2.stupeň ZŠ (%)
1	18	27	73
2	38	26	74
3	18	64	36
4	19	78	22
5	6	86	14

Otázka číslo 6: „Přizval bys vietnamského spolužáka k obědu?“

Graf č. 8

Otázka č. 6

Vlastní zdroj

Výsledky dotazníků byly v tomto případě velmi pozitivní. Největší hodnoty měly varianty 1 – určitě ano a to 20% (24) a 2 – nejspíš ano 52% (62). Vesměs to tedy znamená, že se žáci ke společnosti vietnamského spolužáka staví víceméně kladně. Při obědě dochází většinou k interakci dětí, proto jsou tyto výsledky důkazem dobrých multikulturních vztahů mezi nimi. Pouze 5% (6) dětí se nemohlo rozhodnout, jak odpovědět, to znamená, že jejich postoj odpovídal hodnocení na pozici 3. 16% (19) žáků by nejspíš se spolužákem z této etnické skupiny nepoobědvalo, a proto označily

variantu 4 – nejspíš ne. Možnost 5 – určitě ne zvolilo 8% (9) dětí z důvodu, že by ke svému stolu vietnamského spolužáka určitě nepřizvaly.

Související tabulky:

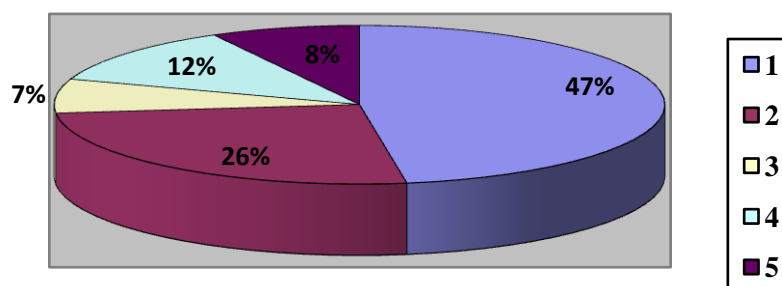
Bodovací systém	Počet žáků (%)	Dívky (%)	Chlapci (%)
1	20	50	50
2	52	58	42
3	5	50	50
4	16	53	47
5	8	22	78

Bodovací systém	Počet žáků (%)	1.stupeň ZŠ (%)	2.stupeň ZŠ (%)
1	20	38	63
2	52	52	48
3	5	100	0
4	16	32	68
5	8	33	67

Otázka číslo 7: „Vybral by sis vietnamského spolužáka do sportovního týmu?“

Graf č. 9

Otázka č. 7

Vlastní zdroj

Tato dotazníková otázka je další z těch, které patří do kladně hodnocené skupiny. Do svého týmu by si vietnamského žáka vybralo 48% (58) dětí, což znamená hodnocení na pozici 1 – určitě ano. Variantu 2 – nejspíš ano si zvolilo 26% (31) žáků. 7% (8) dětí si vybralo možnost 3 – neumím se rozhodnout. Hodnocení na pozici 4 – nejspíš ne mělo 12% (14) a na pozici 5 – určitě ne 8% (9).

Tato otázka je kromě interkulturních vztahů závislá samozřejmě také na fyzické kondici dítěte, je samozřejmé, že do svého týmu budou děti chtít schopné spolužáky, kteří jsou dobrými sportovci. Dá se tedy říci, že nám odpovědi podávají také svědectví o tom, že Vietnamci jsou zdatní a dobří sportovci, a proto jsou často vybíráni do sportovních týmů. Bezpochyby je to ale také dalším důkazem, že reakce dětí na vietnamské žáky není ve většině případů nijak nepřátelské nebo rasistická.

Související tabulky:

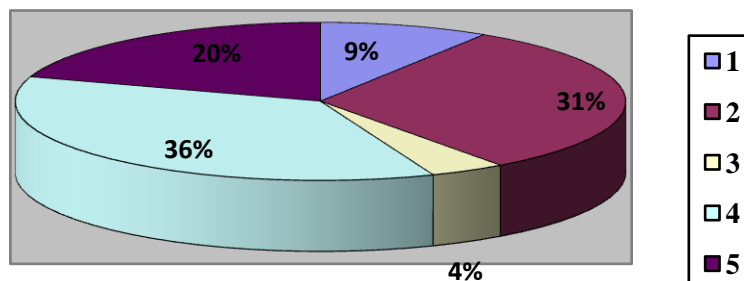
Bodovací systém	Počet žáků (%)	Dívky (%)	Chlapci (%)
1	48	45	55
2	26	48	52
3	7	75	25
4	12	93	7
5	8	33	67

Bodovací systém	Počet žáků (%)	1.stupeň ZŠ (%)	2.stupeň ZŠ (%)
1	48	28	72
2	26	48	52
3	7	100	0
4	12	64	36
5	8	89	11

Otázka číslo 8: „Pozval bys vietnamského spolužáka na oslavu svých narozenin?“

Graf č. 10

Otázka č. 8

Vlastní zdroj

Z grafu vidíme, že variantu 1 – určitě ano si vybralo 9% (11) dětí, to je poměrně malé procento, ovšem hodnocení na pozici 2 – nejspíš ano označilo 31% (37), což je víceméně dobrý výsledek. Možnost 3 – neumím se rozhodnout, byla zakřížkována pouze 4% (5), možnost 4 – nejspíš ne označilo 36% (43) žáků a možnost 5 – určitě ne 20% (24) žáků.

Z výsledků je patrné, že se děti v této situaci přiklání spíše k negativnímu postoji. Existuje ale mnoho faktorů, které ovlivňují jejich rozhodnutí. Mohli bychom mezi ně zahrnout například i poznatek, že vietnamské děti nemají mnoho volného času, a proto se nemohou v mimoškolních aktivitách zapojovat tolik jako děti české. Zároveň se ovšem také jedná o velmi neformální situaci. Na svou oslavu dítě většinou zve dobré přátele, protože s nimi chce strávit den v blízkém kontaktu. Přesto ale nejsou mezi získanými výsledky rozdíly tak hluboké, abychom mohli říci, že pokud se jedná o opravdu neformální situace, staví se děti ke svým menšinovým spolužákům zády.

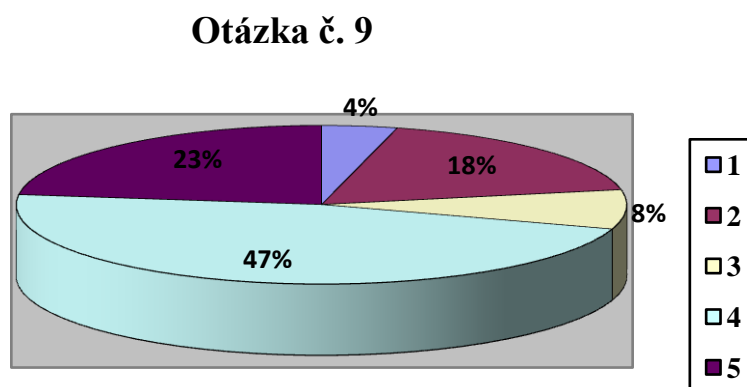
Související tabulky:

Bodovací systém	Počet žáků (%)	Dívky (%)	Chlapci (%)
1	9	55	45
2	31	62	38
3	4	40	60
4	36	44	56
5	20	54	46

Bodovací systém	Počet žáků (%)	1.stupeň ZŠ (%)	2.stupeň ZŠ (%)
1	9	36	64
2	31	46	54
3	4	80	20
4	36	40	60
5	20	58	42

Otázka číslo 9: „Pomohl bys vietnamskému spolužákovi s výběrem dárku pro rodiče?“

Graf č. 11

Vlastní zdroj

Hodnoty, které jsme zjistili pomocí dotazníků u této otázky, byly následující. Hodnocení na pozici 1 – určitě ano si vybraly 4% (5) žáků, na pozici 2 – nejspíš ano 18% (21) žáků. Variantu 3 – neumím se rozhodnout, zakřížkovalo 8% (10), varianta 4 - nejspíš ne měla 47% (56) a varianta 5 – určitě ne 23% (28).

Opět se jedná o otázku, která je zaměřena na velmi neformální situaci. Dá se říci, že převažují postoje negativního rázu. I tady jsou ale ovšem faktory, které mohou ovlivnit odpovědi bez ohledu na vztahy dětí. Je například důležité brát ohled na to, že chlapečci celkově neradi nakupují, proto pravděpodobnost že půjdou vybírat dárek s přítelem je stejně malá, ať už se jedná o dítě z odlišné etnické skupiny nebo ne.

Související tabulky:

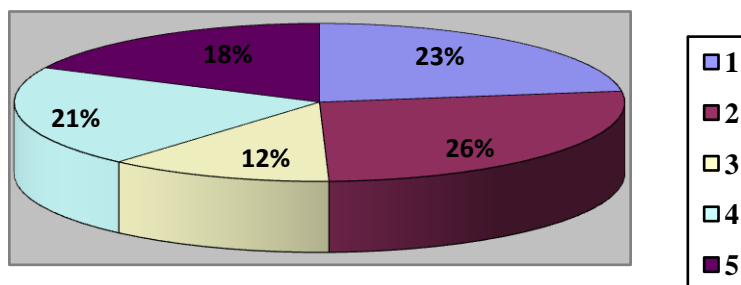
Bodovací systém	Počet žáků (%)	Dívky (%)	Chlapci (%)
1	4	100	0
2	18	90	10
3	8	20	80
4	47	45	55
5	23	43	57

Bodovací systém	Počet žáků (%)	1.stupeň ZŠ (%)	2.stupeň ZŠ (%)
1	4	40	60
2	18	19	81
3	8	100	0
4	47	43	57
5	23	57	43

Otázka číslo 10: „Pomohl bys vietnamskému spolužákovi s úkolem?“

Graf č. 12

Otázka č. 10

Vlastní zdroj

Hodnoty, které jsme získali v této otázce, jsou vyrovnané. Variantu 1 – určitě ano si vybralo 23% (27) žáků, variantu 2 – nejspíš ne zvolilo 27% (32) žáků, hodnocení na pozici 3 – neumím se rozhodnout, zakřížkovalo 12% (14) dětí. Poslední dvě možnosti 4 – nejspíš ne a 5 – určitě ne byly vybrány 21% (25) a 18% (22).

Výsledky by samy o sobě nebyly nijak zásadně překvapivé, je ale zajímavé porovnat je s velmi podobnou otázkou, která se v dotazníku vyskytla („Nechal by ses doučovat od svého vietnamského spolužáka?“). Hodnoty u této otázky totiž ukazovaly, že většina dětí by se od vietnamského spolužáka doučovat nechala, proto je pozoruhodné,

že u otázky, kde by měly děti naopak pomoci Vietnamcům, procento kladných odpovědí nepřevažuje. Opět je ale ve hře celá škála faktorů, mezi které musíme zahrnout například i lenost dětí a neochotu pomáhat celkově. Dalo by se také uvažovat, že někteří z žáků mají pocit, že nemají dostatečné schopnosti, aby je mohli spolužákům poskytnout.

Související tabulky:

Bodovací systém	Počet žáků (%)	Dívky (%)	Chlapci (%)
1	23	67	33
2	27	63	38
3	12	43	57
4	21	40	60
5	18	41	59

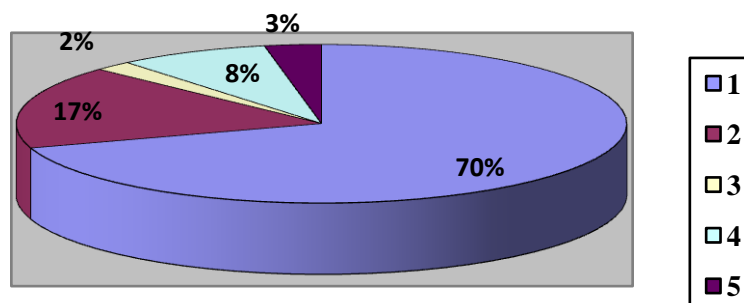
Bodovací systém	Počet žáků (%)	1.stupeň ZŠ (%)	2.stupeň ZŠ (%)
1	23	48	52
2	27	19	81
3	12	71	29
4	21	64	36
5	18	50	50

Kognitivní část dotazníku

Otázka číslo 1: „Na jakém kontinentě leží Vietnam?“

Graf č. 13

Otázka č. 1

Vlastní zdroj

Ve vědomostní části dotazníku jsme se snažili vybrat takové otázky, které jsou základní a odpovědi na ně nejsou nijak těžké. Počítali jsme také s dětmi z prvního stupně, které ještě nemají tolik znalostí, a proto jsme k otázkám přidali také možnosti, ze kterých měli žáci na výběr.

Na první otázku odpovědělo 64% (77) žáků správně, tedy že kontinentem, na kterém leží Vietnam, je Asie, dalších 10% (12) zakroužkovalo, že Vietnam leží v Americe a posledních 26% (31) zvolilo jako správnou odpověď Afriku. Samozřejmě u všech těchto vědomostních otázek je nutné počítat s tím, že se děti mohou radit, nebo náhodně vybrat správnou odpověď, aniž by ji znali. I s přihlédnutím k těmto možným rušivým elementům během vyplňování dotazníku je zjištění, že většina dětí zakroužkovala správnou odpověď, pozitivní.

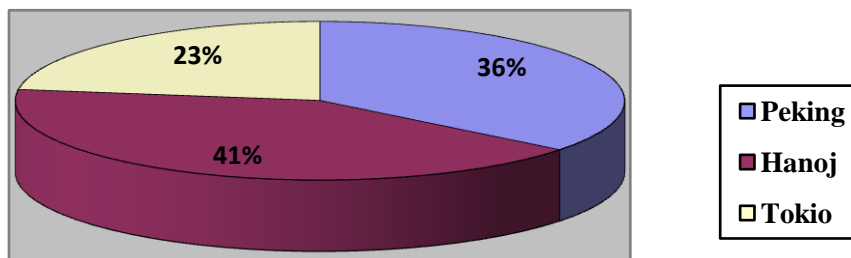
Související tabulka:

Odpovědi	Počet žáků (%)	1.stupeň ZŠ (%)	2.stupeň ZŠ (%)
Asie	64	31	69
Amerika	10	67	33
Afrika	26	77	23

Otázka číslo 2: „Jaké je hlavní město Vietnamu?“

Graf č. 14

Otázka č. 2

Vlastní zdroj

Výsledky u této otázky byly vyrovnané zejména mezi Pekingem, který označilo za správnou odpověď 36% (43) a Hanojí, kterou vybralo 42% (50 dětí). Poslední Tokio bylo vybráno 23% (27) žáků.

Tyto hodnoty rozhodně nejsou nikterak pozitivní, spíše naopak. Musíme zde ale přihlídnout k žákům z prvního stupně, kteří tyto vědomosti zatím nemají, a hodnoty se proto mohly posunout. Výsledky jsou ale i přesto nízké a nesplnily tak naše očekávání, že správných odpovědí bude více, díky tomu, že hlavní města patří do učiva na základních školách.

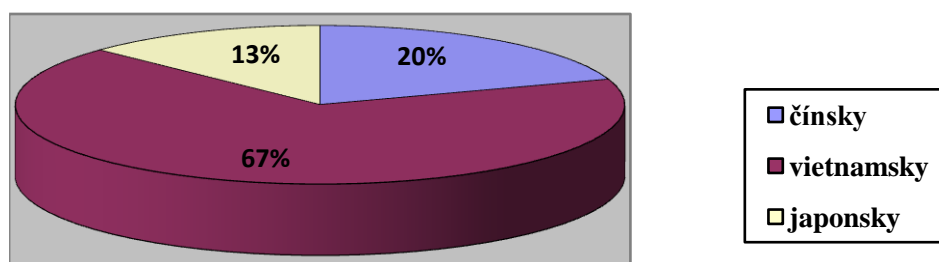
Související tabulka:

Odpovědi	Počet žáků (%)	1.stupeň ZŠ (%)	2.stupeň ZŠ (%)
Peking	36	56	44
Hanoj	42	26	74
Tokio	23	70	30

Otázka číslo 3: „Jakým jazykem mluví Vietnamci?“

Graf č. 15

Otázka č. 3

Vlastní zdroj

Hodnoty u této otázky jsou velmi pozitivní. Správnou odpověď, tedy že Vietnamci hovoří vietnamsky, označilo 68% (81) dětí. 20% (24) dětí si vybralo jako správnou odpověď čínštinu a 13% (15) uvedlo japonštinu.

Tyto hodnoty mohou mít původ i v tom, že malé děti s oblibou přiřazují národu nebo i jiné skupině lidí jazyk podle jejich názvu, mnohdy jsou tyto jazyky neexistující, jako třeba černoština. Tato skutečnost se může odrážet ve výběru správné odpovědi. Naopak starší žáci mohli chybovat právě v tom, že se domnívali, že žádný vietnamský jazyk neexistuje.

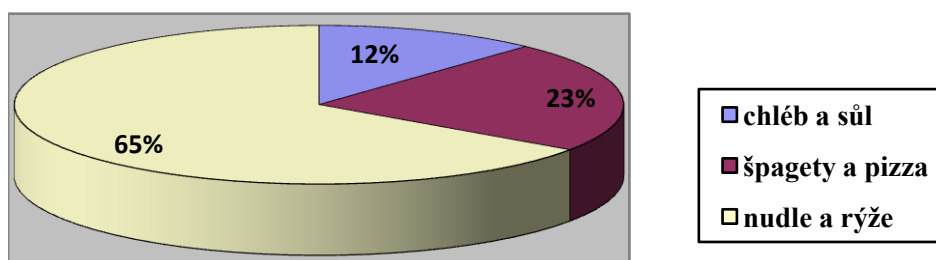
Související tabulky:

Odpovědi	Počet žáků (%)	1.stupeň ZŠ (%)	2.stupeň ZŠ (%)
čínsky	20	63	38
vietnamsky	68	36	64
japonsky	13	80	20

Otázka číslo 4: „Jaké jsou dvě hlavní suroviny vietnamské kuchyně?“

Graf č. 16

Otázka č. 4

Vlastní zdroj

I tato vědomostní otázka dopadla velice dobře. Celých 66% (79) označilo za správnou odpověď nudle a rýži, dalších 23% (27) dětí vybralo špagety a pizzu a nakonec tedy zbylo 12% (14) dětí, které vybraly jako dvě hlavní suroviny chléb a sůl. Vysoký počet správných odpovědí pro nás ovšem nebyl takovým překvapením. V dnešní době je po celé naší republice mnoho čínských a vietnamských restaurací, které podávají typická jídla svých národních kuchyní, a je tedy pravděpodobné, že většina dětí se s nimi již v nějaké formě setkala. Možné samozřejmě je, že někteří žáci užili i vylučovací metodu, kdy chléb a sůl přiřadily naší zemi a špagety s pizzou Itálii.

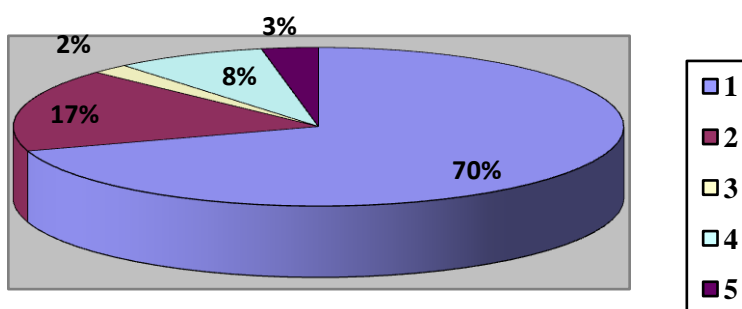
Související tabulka:

Odpovědi	Počet žáků (%)	1.stupeň ZŠ (%)	2.stupeň ZŠ (%)
chléb a sůl	12	71	29
špagety a pizza	23	70	30
nudle a rýže	66	34	66

Otázka číslo 5: „Jaké zvíře je symbolem Vietnamské socialistické republiky?“

Graf č. 17

Otázka č. 1

Vlastní zdroj

Poslední otázka dopadla víceméně podle našich očekávání. Zvířata, která byla v nabídce, mají všechna spojitost s Asií, proto vybírání správné odpovědi bylo pro děti matoucí. Nakonec správná odpověď, tedy drak, nebyla označena nejvyšším počtem žáků, ale měla 29% (35). Tygra si vybralo 22% (26) dětí a celých 49% (59) označilo jako správnou odpověď krysu.

Výběr správných odpovědí je velice zajímavý, obzvlášť pak odpověď krysa, která pomyslně zvítězila nad drakem a tygrem. Je opravdu velmi těžké odhadnout, jaký důvod vedl děti k označení právě tohoto zvířete. Jedna z teorií je, že dětem nekorespondují tak silná zvířata jako je tygr a drak s Vietnamci, dále by pak mohla hrát roli také ovlivnitelnost žáků, kteří v případě, že si nevěděli rady, hledali pomoc u ostatních. Ačkoli není překvapivé, že děti nedokázaly určit správné zvíře, jejich výběr krysy je opravdu velmi pozoruhodný a v tomto směru nečekaný.

Související tabulka:

Odpovědi	Počet žáků	1.stupeň ZŠ	2.stupeň ZŠ
krysa	49	47	53
drak	29	46	54
tygr	22	46	54

Z dotazníkového šetření jsme měli v plánu zjistit, jaký je postoj českých žáků k vietnamským dětem, ať už je to ve formálních či neformálních situacích, a také jaké jsou jejich základní znalosti o Vietnamu. Z výsledků dotazníků tedy vyplynulo, že mezi českými a vietnamskými dětmi nepanují na školách žádné nepřátelské vztahy rasistického rázu. Většina otázek, která byla zaměřena na formální situace ve škole, měla nejčastěji označenou 1 a 2. To tedy znamená, že při činnostech, které jsou součástí školního procesu, jako například psaní školního projektu, turnaj ve fotbale nebo doučování, jsou vztahy mezi českými dětmi a dětmi z vietnamské menšiny téměř harmonické.

V neformálních situacích se ale tyto odpovědi lišily. U aktivit, které se víceméně dají také zařadit do činností ve škole, jako je například sezení spolu v autobuse nebo na obědě, byly hodnoty u 1 a 2 také většinou nejvyšší. Ovšem pokud jsme se zaměřili na volnočasové aktivity mimo školu (oslava, výběr dárku) nejlépe si vedla čísla 4 a 5. Z toho vyplývá, že i když spolu tyto dvě skupiny vychází ve škole velmi dobře, ve svém volném čase se pravděpodobně moc nescházejí. Podle prostudované literatury v teoretické části důvodem nemusí být, že by české děti nestály o kontakty s dětmi vietnamskými, problém je spíš v tradicích a kultuře Vietnamců. Vzhledem k tomu, že děti své rodiče uctívají a poslouchají na slovo, nemají téměř žádný volný čas, ve kterém by mohly prohlubovat přátelské vztahy. Děti se musí doma učit nebo pomáhat rodičům. Právě proto není oprávněné usuzovat, že by se české děti ve volném čase Vietnamců stranily.

V kognitivní části našeho dotazníku bylo zjištěno, že znalosti dětí o Vietnamu jsou vesměs uspokojivé. Pouze u jedné otázky došlo k tomu, že byla největším počtem dětí označena nesprávná odpověď, a jak jsme již uvedli, otázka byla opravdu matoucí.

Žáci se orientují v tom, kde se Vietnam nachází, jakou řečí zde hovoří i jaké jídlo je pro ně typické. Je samozřejmé, že musíme přihlédnout i k možnosti, že žákům se podařilo správné odpovědi pouze tipnout bez potřebných znalostí, nebo si žáci také mohli radit mezi sebou. Přesto jsou ale výsledky znalostní části dotazníku uspokojivé.

3.3.2 Rozhovory

Pro rozhovor s učiteli jsme se rozhodli, abychom objektivizovali výsledky, které jsme získali z dotazníkového šetření přesněji z afektivní části. Pro učitele bylo předem připraveno šest otázek, které se týkají jejich pohledu na třídní vztahy majority a minority. Pro rozhovor jsme získali svolení 5 učitelů různých základních škol a víceletých gymnázií. Tři rozhovory se konaly v kabinetě učitelů, jeden učitel odpovídal při dozoru na chodbě a s posledním učitelem byl rozhovor veden prostřednictvím služby Skype na počítači.

Odpovědi na otázky byly zaznamenávány písemně a posléze byly roztríděny podle podobnosti do několika hlavních kategorií pro lepší přehlednost. Každá z těchto kategorií je doplněna o přesnější informace získané z jednotlivých rozhovorů.

Otázka: *„Jakým způsobem podle vás ovlivňují vietnamské děti klima ve třídě? Uveďte příklad.“*

„Pozitivně.“ Na této odpovědi se shodlo všech pět dotazovaných učitelů. Tři učitelé uvedli víceméně stejnou odpověď, že děti se díky vietnamským žákům od malička učí žít v multikulturním prostředí a nedělat rozdíly mezi jednotlivými rasami. Dalším příkladem z učitelské praxe byla hbitost a dobré fyzické výkony vietnamského žáka, který inspirativně působí na své spolužáky. Zajímavým názorem přispěl učitel, který uvedl, že vietnamská dívka v jeho třídě ovlivňuje klima pozitivně, zároveň ale dodal, že tato žačka jen nerada mluví vietnamsky a nemá ráda, když ji ostatní vietnamkou nazývají. Tato vzniklá situace reflektuje problém vietnamských dětí, které se v ČR narodily a natolik se zde adaptovaly, že jediné vietnamské je na nich jejich fyzická podoba.

Otázka: **„Jak pomáhají české děti vietnamským spolužákům při výuce? Uved'te příklad.“**

„Vietnamští žáci žádnou pomoc nepotřebují.“Tři učitelé se u této otázky shodli a uvedli, že Vietnamci jsou jedni z nejlepších žáků ve třídě a pomoc ostatních dokonce odmítají. Pokud si s něčím neví rady, ptají se většinou přímo učitele.

„Většinou jim pomáhají s českým jazykem.“Jeden učitel uvedl, že čeští žáci většinou pomáhají obohacovat slovní zásobu vietnamské minority ve škole, což je prý v některých případech i baví. V odpovědi poslední paní učitelky měl samozřejmě své místo také český jazyk, tentokrát ale gramatika, která je pro vietnamské žáky tvrdým oříškem.

Čtyři učitelé se shodli, že ve většině předmětů mimo češtiny předvádí žáci této minority excelentní výkony a mnohdy radí svým spolužákem spíše oni.

Otázka: **„Žalují české děti na vietnamské spolužáky? Ano/Ne Pokud ano, co je obvyklou příčinou?“**

„Nežalují.“Všichni dotazovaní učitelé jednoznačně odmítli, že by čeští žáci na své vietnamské spolužáky žalovali víc než na jiné děti.

Otázka: **„Na jaké chyby vietnamských spolužáků při výuce upozorňují české děti?“**

„Neupozorňují.“Čtyři učitelé uvedli, že se nesetkali s upozorňováním českých žáků na chyby Vietnamců a pokud ano, tak v naprosto nepatrné míře.

„Občas upozorňují na chyby v gramatice.“Jeden učitel odpověděl, že děti občas upozorní na špatné skloňování nebo jiné chyby v gramatice, zároveň také dodal, že takovéto chyby ale nejsou výsadou pouze vietnamských žáků.

Otázka: **„Jaký je charakter konfliktů, které vznikají mezi vietnamskými a českými dětmi? Uved'te příklad.“**

„Konflikty jsou stejné jako mezi českými dětmi.“Tři z učitelů uvedli, že konflikty, které vznikají mezi vietnamskými a českými dětmi nemají žádný speciální charakter

a určitě se v nich neprojevuje žádný rasismus ani xenofobie. Vietnamské a české děti se provokují ze stejných důvodů jako české děti mezi sebou. V žádném případě se nedá říct, že by roztržky v multikulturní skupině dětí byly častější.

„Cílevědomost a nové hračky vietnamských dětí.“ Zbylí dva učitelé popsali některé okolnosti konfliktů tak, že vznikají v důsledku vedení vietnamského dítěte, které má už od útlého věku cíl a to být vzdělané a pracovat ve vedoucí pozici. Konflikty pak nastávají při dětských hrách, kdy dítě chce mít vždy navrch, dostávat roli vedoucího. Vietnamští rodiče také své děti často obdarovávají nejnovějšími hračkami nebo elektronikou, proto se někdy stane, že tento fakt může rozdmýchat v dětech závist, která vede ke konfliktům. Celkově ale ani tento charakter rozepří není způsoben rasovými rozdíly.

Otázka: **„Jak často se stává, že vietnamské děti zůstávají o přestávkách osamocené?“**
„Málokdy, české děti jsou na Vietnamce zvyklé.“ Dva učitelé uvedli, že české děti přibírají vietnamské spolužáky do party velmi rychle, protože jsou na ně už zvyklé. Proto se tedy jen velmi zřídka stane, že vietnamské dítě zůstane o přestávkách osamocené nebo si nemá v družině s kým hrát.

„Zajímavé a nové hračky dělají z vietnamských žáků střed zájmu.“ Další dva učitelé odpověděli, že mimo to, že jsou vietnamští žáci v kolektivu oblíbení, nosí do školy plno zajímavých hraček nebo nové elektroniky a získávají si tak pozornost ostatních, kteří si chtějí věci půjčit, tak se nikdy nestane, že by zůstávali sami.

„Poměrně často, dělí je jazyková bariéra.“ Pouze jeden učitel má zkušenost s tím, že vietnamský žák zůstává o přestávkách osamocený, protože neumí příliš česky a ostatním dětem jen velmi málo rozumí. Komunikace je pak pro obě strany obtížná, takže se žák raději straní.

Tyto rozhovory potvrdily naše výsledky z dotazníkového šetření, přesněji tedy z jeho afektivní části. Vietnamské děti do prostředí třídy zapadnou a ve škole jsou součástí

party. Konflikty mezi nimi a českými dětmi v převážné většině nejsou způsobeny rasovou nesnášenlivostí a jedná se vždy o naprosto standardní situace, které vznikají mezi dětmi českými. Také se potvrdily poznatky z prostudované literatury, které jsou uvedeny v teoretické části, a sice, že vietnamští žáci jsou v převážné většině výborní studenti a mnohdy převyšují svými znalostmi i děti české. Z rozhovorů bychom také mohli soudit, že i náš závěr, že vietnamské děti nemají příliš volného času, aby se mohly bavit se svými spolužáky i mimo školu, byl správný. Vedou nás k tomu nejen informace o jejich výborném prospěchu, což samozřejmě vyžaduje mnoho času stráveného učením, ale také informace o nových hračkách a elektronice, čím nejspíš rodiče svým způsobem nahrazují dětem přátele.

3.4 Závěry praktické části

V závěrečné kapitole praktické části jsou porovnány výzkumné předpoklady s výsledky, kterých bylo dosaženo pomocí metod dotazníkového šetření a rozhovoru.

I. Dá se předpokládat, že budou existovat rozdíly ve vnímání vietnamských spolužáků mezi staršími a mladšími žáky.

Pravdivost tohoto výzkumného předpokladu jsme zjišťovali na základě vyhodnocení otázek 1-10 v afektivní části dotazníku. Pomocí věku, který děti do dotazníku uváděly, byly výsledky rozděleny na 1. a 2. stupeň základní školy, abychom mohli dosáhnout potvrzení či vyvrácení tohoto výzkumného předpokladu. Podařilo se nám ho potvrdit, i když některé rozdíly ve vnímání vietnamských spolužáků mezi 1. a 2. stupněm byly opravdu minimální, jako například u otázky č. 10 - „*Pomohl bys vietnamskému spolužákovi s úkolem?*“, kde hodnocení na pozici 1 – určitě ano, vybralo 48% žáků 1. stupně a 52% žáků 2. stupně. Byly zde ale i takové otázky (č. 5 - „*Sedl by sis vedle vietnamského spolužáka v autobuse při školním výletě?*“), kde si variantu 1 – určitě ano vybralo celých 73% žáků 1. stupně a pouhých 27% žáků 2. stupně. Celkově jsme zjistili, že i přes nějaké výjimky (otázka č. 3 - „*Dal bys vietnamskému spolužákovi napít ze své láhve?*“, hodnocení na pozici 1 – určitě ano – 73% 1. stupeň, 27% 2. stupeň) starší žáci vnímají své vietnamské spolužáky pozitivněji.

II. Dá se předpokládat, že budou existovat rozdíly ve vnímání vietnamských spolužáků mezi chlapci a dívkami.

Kromě údajů o věku, žáci v dotaznících také vyplňovali informace o pohlaví. Proto bylo možné rozdělit výsledky na ty, které byly vybrány dívkami a na ty, které vybrali chlapci. Na základě tohoto rozdělení a samozřejmě otázek 1-10 afektivní části dotazníku byl potvrzen i tento výzkumný předpoklad. Bylo zjištěno, že celkově jsou to dívky, kdo vnímá vietnamské spolužáky pozitivněji. Dobrým příkladem je otázka č. 9 - „*Pomohl bys vietnamskému spolužákovi s výběrem dárku pro rodiče?*“, kde hodnocení na pozici 1 – určitě ano vybralo celých 100% dívek a 0% chlapců. Některé rozdíly byly nevelké, například u otázky č. 1 - „*Nechal by ses doučovat od vietnamského spolužáka?*“ si variantu 1 – určitě ano vybralo 56% dívek a 44% chlapců. I zde jsme ale objevili nějaké výjimky, zejména u otázky č. 3 - „*Dal bys vietnamskému spolužákovi napít ze své láhve?*“, kdy možnost 1 – určitě ano vybralo 64% chlapců a 36% dívek.

III. Dá se předpokládat, že budou existovat rozdíly ve vnímání vietnamských spolužáků ve formálních a neformálních vztazích.

K potvrzení nebo vyvrácení tohoto výzkumného předpokladu bylo nutné, abychom si předem rozdělili otázky 1-10 v afektivní části dotazníku na ty, které budou odpovídat formálním a které neformálním vztahům. Na základě tohoto rozdělení byla potvrzena pravdivost tohoto výzkumného předpokladu. Příkladem je otázka č. 1 - „*Nechal by ses doučovat od vietnamského spolužáka?*“, která se týká typické formální situace a naproti ní stojí otázka č. 9 - „*Pomohl bys vietnamskému spolužákovi s výběrem dárku pro rodiče?*“, kde je zobrazena situace čistě neformální. U otázky č. 1 si celkem 70% dětí zvolilo hodnocení na pozici 1 – určitě ano a pouhá 3% žáků vybrala variantu 5 – určitě ne, u otázky č. 9 si pouhá 4% vybrala variantu 1 – určitě ano a celých 23% zakřížkovalo možnost 5 – určitě ne. Z těchto výsledků tedy také vyplývá, že žáci se k vietnamským spolužákům staví pozitivněji ve formálních školních situacích.

IV. Dá se předpokládat, že starší žáci budou mít lepší znalosti o Vietnamu než mladší žáci.

Významnou roli pro ověření pravdivosti tohoto výzkumného předpokladu hrál opět věk, který uváděli dotazovaní žáci, a také otázky 1-5 v kognitivní části dotazníku. Na základě vyhodnocení těchto údajů se potvrdil i poslední výzkumný předpoklad. Prokázalo se, že starší žáci mají větší znalosti o Vietnamu než mladší. Rozdíly mezi staršími a mladšími žáky byly tentokrát poměrně vysoké, dobrým příkladem je otázka č. 2 - „*Jaké je hlavní město Vietnamu?*“, kde správnou odpověď – „*Hanoj*“ vybralo 74% žáků 2. stupně a jen 26% žáků z 1. stupně, nebo otázka č. 4 - „*Jaké jsou dvě hlavní suroviny vietnamské kuchyně?*“, kde správnou odpověď – „*nudle a rýže*“ zakroužkovalo 66% žáků 2. stupně a 34% žáků 1. stupně.

4 ZÁVĚR

Diplomová práce se věnovala především vztahům majoritní a minoritní společnosti na základních školách. Vietnamská menšina, kterou jsem si pro svůj výzkum vybrala, je velmi zajímavá, proto bylo v teoretické části mým cílem co nejvíce přiblížit jejich historii a kulturu. Naše národy jsou v mnoha ohledech nesmírně odlišné, a pokud o Vietnamcích nic nevíme, může se nám jejich chování v mnoha situacích jevit zvláštně. Vše je ale způsobeno vietnamskými tradicemi a náboženstvím, které je od toho našeho velmi odlišné. Vietnamci jsou lidé nesmírně disciplinovaní, respektují autority a uctívají své předky, vzdělání má pro ně vrcholně důležitý význam, proto jsou ochotni za něj utratit i veškeré své úspory. Další věc, která nás dělí, je jazyková bariéra. Čeština a vietnamština jsou jazyky, které jsou od sebe naprosto odlišné, a není důležitá jenom jejich verbální stránka, ve vietnamštině má velký význam i stránka neverbální. Rozdílů, které nás odlišují, je, jak vidíme, celá řada. Jak to ale je s vietnamskými, tedy s takzvanými banánovými dětmi.

Vietnamské děti, které navštěvují základní školy, se v převážné většině narodily v České republice, vyrůstaly tedy v českém prostředí a přátelily se již od malička s českými dětmi. Na jedné straně je tedy jejich rodina, která se snaží udržovat

vietnamské tradice a jazyk, na druhé straně stojí svět, který dítě obklopuje, a ve kterém se téměř nic z rodičovských tradic nevyskytuje. Každé dítě se se svou situací vypořádává odlišně. Některé se dokáže přizpůsobit oběma kulturám, nestydí se za to, že nevypadá jako ostatní děti, naopak je pyšné, že si může vybírat z tradic obou národů to, co se mu líbí. Naproti tomu jsou i děti, které se stydí za svůj vzhled a nemají rády, když se o nich mluví jako o Vietnamcích, cítí se být Čechy a jejich fyzický vzhled je rozčiluje. Jejich situace rozhodně není lehká, a proto bylo mým cílem zjistit, jak se k nim staví děti ve školách a zda jim pobyt zde svým přístupem znesnadňují či ulehčují. Na základě získaných poznatků a jejich vyhodnocení jsem zjistila, že vietnamské děti nemají na školách s ostatními žáky žádné problémy, které by měly rasistický či xenofobní charakter. Lepší hodnocení v dotaznících měly ale otázky, které se vztahovaly k formálním školním situacím. Tento výsledek je podle teoretické části mé práce ovlivněn tím, že české děti netráví moc volného času s touto etnickou menšinou. To může být důvodem, proč měly otázky neformálního charakteru nižší hodnocení. Nejedná se ale o to, že by česká mládež projevovala jakousi nechuť trávit volný čas se svými vietnamskými přáteli. Jde spíše o to, že děti z této etnické skupiny mají jen velmi málo času na své koníčky a přátele. Musí každý den trávit učením, doučováním nebo různými zájmovými kroužky, popřípadě pomoci rodičům. Není tedy prakticky možné, aby s nimi přátelé ze školy trávili volný čas.

Dětské postoje se lišily také u dívek a chlapců a u starších a mladších spolužáků. Překvapením pro mě bylo, že se lišil postoj dívek a chlapců a zejména zjištění, že to jsou právě dívky, jejichž postoj je pozitivnější. Čekala jsem, že chlapcům zajistí „vítězství“ nad dívkami jejich větší bezprostřednost a přístup k přátelství, přesto kladnější hodnocení vybíraly dívky. Nutno ale podotknout, že šetření probíhalo dotazníkovou formou, kde žáci nemuseli vždy vybrat variantu, jaký by byl jejich opravdový postoj, ale jaký postoj se jim zdá správný. Dívky tedy mohly vybírat kladné hodnocení, aby si zlepšily svůj profil, kdežto chlapci se mohli rozhodnout být upřímní. Pokud mluvíme o rozdílech mezi mladšími a staršími žáky, výsledky dopadly dle mého očekávání.

Mladší děti i přes svou bezprostřednost mohou k dětem, které se od nich fyzicky liší cítit jistou nedůvěru, což ovšem neznamená, že by jejich přístup k nim byl nepřátelský. Je spíše váhavý.

Kognitivní dotazník byl také úspěšný. U 4 otázek z pěti vždy největší procento dětí označilo správnou odpověď. To je podle mého názoru velmi příjemný výsledek. Tato práce měla poukázat na případné problémy a těžkosti, které mohou nastat ve vztazích mezi minoritou a majoritou ve třídě. Zpracované výsledky dotazníku a rozhovorů jsou ale myslím natolik pozitivní, že spíše než na problémy, je dobré poukázat na to, že v případě vietnamské minority jsou multikulturní vztahy ve třídách téměř inspirující. Každý učitel se v rozhovoru vždy alespoň jednou zmínil, že mezi vietnamskými a českými žáky nedochází ke konfliktům, které by byly zaměřeny rasistickým směrem. Ať už je největší podíl na tomto úspěchu na straně učitelů, rodičů nebo samotných žáků, rozhodně si zaslouží obdiv. Jediným krokem dopředu, o kterém si dovolím tvrdit, že by mohl posunout všechny účastníky těchto multikulturních vztahů je, se ještě více inspirovat jeden od druhého a získávat od sebe navzájem jak znalosti, tak dobré způsoby.

5 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

5.1 Literatura

1. BAZALOVÁ, B., *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v zemích Evropské unie a v dalších vybraných zemích*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 188 s. ISBN 80-210-3971-X
2. BOBYSUDOVÁ, L., HERNANDEZOVÁ PIKALOVÁ, J. *Foreigners and the education in the Czech republic*. Praha: Organizace pro pomoc uprchlíkům, 2005. 47 s. ISBN 80-239-4742-7
3. BODNÁROVÁ, D. et al. *Multi kultí: menšiny v ČR: Metodická příručka pro základní školy*. Olomouc: Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, 2009. s. 7. ISBN 978-80-254-5225-7
4. BROUČEK, S. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*. (kráceno). Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003. 121 s.
5. JANSKÁ, E., PRŮŠVICOVÁ, A. *Možnosti výzkumu integrace dětí Vietnamců v Česku: Příklad základní školy Praha-Kunratice*. Praha: Geografie, 2011. 496 s.
6. KARHANOVÁ, K., KADERKA, P. *Obraz cizinců v médiích*. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 2001. 8 s.
7. KOCOUREK, J., PECHOVÁ, E. et al. *S Vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: H&H, 2006. 222 s. ISBN 80-7319-055-9
8. KOUDELKA, V. *Vietnam Země rýže a hor*. Třebíč: Akcent, 2003. 172 s. ISBN 80-7268-269-5
9. LEONTIYEVA, Y. *Postoj k imigrantům v České republice a v Evropě*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006. 3 s.
10. PICKA, J. *Vietnam Země pod obratníkem Raka, Příroda a lidé*. Olomouc: Poznání, 2007. 174 s. ISBN 978-80-86606-65-1
11. PRŮCHA, J. *Multikulturní výchova: příručka (nejen) pro učitele*. Praha: Triton, 2006. 263 s. ISBN 80-7254-866-2
12. RÁKOCZYOVÁ, M., TRBOLA, R. (eds.) *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2009. 309 s. ISBN 978-80-7419-023-0
13. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*, Praha: Výzkumný ústav

pedagogický v Praze, 2007, 126 s.

14. SULLIVAN, J. *Vietnam, Velký průvodce National Geographic*. Brno: Computer Press, 2010. 272 s. ISBN: 978-80-251-2193-1
15. ŠIMKOVÁ, S., ZAJÍC, J. *Na křižovatce kultur aneb Romové, Vietnamci a Čiňané mezi námi*. Praha: Národní institut dětí a mládeže, 2010. 21 s. ISBN: 978-80-86784-91-5
16. ŠIŠKOVÁ, T. (ed.) *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturním prostředí 21. století*. Praha: Portál, 2001. 188 s. ISBN 80-7178-648-9
17. ŠIŠKOVÁ, T. (ed.) *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Praha: Portál, 1998. 280 s. ISBN: 80-7178-285-8
18. WOLF, J. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a v současnosti (Člověk a jeho svět II)*. Praha: Karolinum, 2000. 223 s. ISBN 80-246-0099-4

5.2 Internetové zdroje

1. BLAFKOVÁ, M. *Specifika života vietnamské komunity v ČR* [online], Dostupné na WWW: <http://www.e-polis.cz/nezarazene-clanky/343-specifika-zivota-vietnamske-komunity-v-cr.html>
2. Czechkid, *Multikulturní výchova* [online], Dostupné z WWW: <http://www.czechkid.cz/si1390.html> [cit. dne 3. 5. 2012]
3. Český statistický úřad, *Cizinci podle státního občanství* [online], 2008, Dostupné z WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=OBY5093PU_OK&kapitola_id=743&voa=tabulka&go_zobraz=1&cas_1_102=20081231&aktualizuj=Aktualizovat [cit. dne 8. 3. 2012]
4. *Důležité pojmy* [online], Dostupné z WWW: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/dulezite-pojmy> [cit. dne 14. 5. 2012]
5. *Fenomén světové migrace* [online], Dostupné z WWW: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-odkud-prichazi-do-cr/fenomen-svetove-migrace> [cit. dne 2. 2. 2013]

6. *Kdo jsou nově příchozí* [online], Dostupné z WWW: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/kdo-jsou-nove-prichozi> [cit. dne 2. 2. 2013]
7. *Klub Hanoi* [online], Dostupné z WWW: <http://www.klubhanoi.cz/>
8. KOCOUREK, J. *Analýza přístupu žen imigrantek a mužů imigrantů ke vzdělávání a na trh práce v České republice* [online], 2007, Dostupné z WWW: http://www.jirkoc.cz/vystupy/analyza_pristupu_imigrantu.pdf [cit. dne 5. 3. 2012]
9. KUŠNIRÁKOVÁ, T., *Česká stopa ve Vietnamu* [online], 2011, Dostupné z WWW: <https://docs.google.com/a/natur.cuni.cz/file/d/0B1fb2ZQ1vFaQalJ3eDVLOEhnam/edit?pli=1> [cit. dne 5. 6. 2013]
10. KUŠNIRÁKOVÁ, T., *GAUK Vietnamská migrace* [online], 2012, Dostupné z WWW: <http://www.geomigrace.cz/?q=cs/node/73> [cit. dne 7. 4. 2012]
11. *Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy* [online], Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/>
12. PECHOVÁ, E., MARTÍNKOVÁ, Š. *Náboženské a etnické menšiny III: Vzdělávání a výchova žáků, Vietnamská menšina v ČR: Náboženství, kultura, soužití* [online], Dostupné z WWW: <http://www.klubhanoi.cz/pdf/kestazeni/IdentityVKonfrontaci-VietnamskaMensina.pdf> [cit. dne 9. 2. 2012]
13. REJŠKOVÁ, T., STOJANOV, R., ŠOLCOVÁ, P., TOLLAROVÁ, B. *Remittance zasílané z České republiky a jejich rozvojový dopad* [online], Dostupné z WWW: <http://www.migraceonline.cz/eknihovna/?x=2187666>. [cit. dne 2. 2. 2013]
14. *Slovník cizích slov* [online], Dostupné z WWW: http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=adaptace [cit. dne 25. 9. 2011]
15. ŠINDELÁŘOVÁ, J., *Project Czechkid – nástroj zavádění multikulturní výchovy* [online], 2009, Dostupné z WWW: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/ZVOD/7193/PROJEKT-CZECHKID-%E2%80%93-NASTROJ-ZAVADENI-MULTIKULTURNI-VYCHOVY.html/> [cit. dne 4. 6. 2012]

16. *Velvyslanectví České republiky v Hanoji* [online], Ministerstvo zahraničí, Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/hanoi>
17. *Žáci – cizinci* [online], Dostupné z WWW: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-odkud-prichazi-do-cr/zaci-cizinci> [cit. dne 23. 9. 2011]

6 PŘÍLOHY

6.1 Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník

Jihočeská univerzita
Pedagogická fakulta

DOTAZNÍK PRO ŽÁKY

VIETNAMSKÝ ŽÁK NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE A JEHO VNÍMÁNÍ UČITELI A SPOLUŽÁKY

Vážení žáci,

ráda bych vás tímto požádala o vyplnění tohoto dotazníku v rámci mé diplomové práce, která se zaměřuje na česko-vietnamské vztahy ve školách. Pomocí dotazníkových otázek bych ráda zjistila, jaké vztahy panují ve vaší třídě. Dotazník vám zabere nanejvýš deset minut, ale pro mě bude velkým přínosem.

Tento dotazník je anonymní a všechny získané informace budou tedy důvěrné. V první části dotazníku užívám bodovací systém, tedy čísla od jedné do pěti, kdy 1 znamená určitě ano a 5 určitě ne. Číslo, které bude nejlépe odpovídat prosím, označte křížkem. Ve druhé části vyberte podle vás správnou odpověď, kterou označíte kroužkem.

Děkuji vám tedy za váš čas strávený vyplňováním a přeji vám pěkné prázdniny.

Petra Čekalová, student PF JČU

Věk: .....

Pohlaví: dívkachlapec

I. Část

Přečtěte si následující věty a rozhodněte, jak byste se pravděpodobně v takové situaci zachovali a to pomocí bodovacího systému jako ve škole od 1 – 5. Vybrané políčko označte křížkem.

(bodovací systém: 1 – určitě ano, 2 – nejspíš ano, 3 – neumím se rozhodnout, 4 – nejspíš ne, 5 – určitě ne)

1. Nechal by ses doučovat od vietnamského spolužáka?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

2. Vybral by sis vietnamského spolužáka k vypracování společného školního projektu?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

3. Dal bys vietnamskému spolužákovi napít ze své láhve?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

4. Půjčil bys vietnamskému spolužákovi školní pomůcky?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

5. Sedl by sis vedle vietnamského spolužáka v autobuse při školním výletě?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

6. Přizval bys vietnamského spolužáka k obědu?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

7. Vybral by sis vietnamského spolužáka do sportovního týmu?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

8. Pozval bys vietnamského spolužáka na oslavu svých narozenin?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

9. Pomohl bys vietnamskému spolužákovi s výběrem dárku pro rodiče?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

10. Pomohl bys vietnamskému spolužákovi s úkolem?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

II. Část

Nyní vás požádám o vyplnění malého znalostního testu. Vyberte vždy jednu správnou odpověď a písmenko zakroužkujte.

1. Na jakém kontinentě leží Vietnam?

- a) Asie
- b) Amerika
- c) Afrika

2. Jaké je hlavní město Vietnamu?

- a) Peking
- b) Hanoj
- c) Tokio

3. Jakým jazykem mluví Vietnamci?

- a) čínsky
- b) vietnamsky
- c) japonsky

4. Jaké jsou dvě hlavní suroviny vietnamské kuchyně?

- a) chléb a sůl
- b) špagety a pizza
- c) nudle a rýže

5. Jaké zvíře je symbolem Vietnamské socialistické republiky?

- a) krysa
- b) drak
- c) tygr

Příloha č. 2 – Použitý dotazník

Jihočeská univerzita
Pedagogická fakulta

DOTAZNÍK PRO ŽÁKY

VIETNAMSKÝ ŽÁK NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE A JEHO VNÍMÁNÍ UČITELI A SPOLUŽÁKY

Vážení žáci,

ráda bych vás tímto požádala o vyplnění tohoto dotazníku v rámci mé diplomové práce, která se zaměřuje na česko-vietnamské vztahy ve školách. Pomocí dotazníkových otázek bych ráda zjistila, jaké vztahy panují ve vaší třídě. Dotazník vám zabere nanejvýš deset minut, ale pro mě bude velkým přínosem.

Tento dotazník je anonymní a všechny získané informace budou tedy důvěrné. V první části dotazníku užívám bodovací systém, tedy čísla od jedné do pěti, kdy 1 znamená určitě ano a 5 určitě ne. Číslo, které bude nejlépe odpovídat prosím, označte křížkem. Ve druhé části vyberte podle vás správnou odpověď, kterou označíte kroužkem.

Děkuji vám tedy za váš čas strávený vyplňováním a přeji vám pěkné prázdniny.

Petra Čekalová, student PF JČU

Věk: .....10.....

Pohlaví: dívka   chlapec

I. Část

Přečtěte si následující věty a rozhodněte, jak byste se pravděpodobně v takové situaci zachovali a to pomocí bodovacího systému jako ve škole od 1 – 5. Vybrané políčko označte křížkem.

(bodovací systém: 1 – určitě ano, 2 – nejspíš ano, 3 – neumím se rozhodnout, 4 – nejspíš ne, 5 – určitě ne)

1. Nechal by ses doučovat od vietnamského spolužáka?

☒	☐	☐	☐	☐
-------------------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

2. Vybral by sis vietnamského spolužáka k vypracování společného školního projektu?

1	2	~~3~~	4	5
---	---	--------------	---	---

3. Dal bys vietnamskému spolužákovi napít ze své láhve?

1	2	3	~~4~~	5
---	---	---	--------------	---

4. Půjčil bys vietnamskému spolužákovi školní pomůcky?

~~1~~	2	3	4	5
--------------	---	---	---	---

5. Sedl by sis vedle vietnamského spolužáka v autobuse při školním výletě?

1	~~2~~	3	4	5
---	--------------	---	---	---

6. Přizval bys vietnamského spolužáka k obědu?

1	~~2~~	3	4	5
---	--------------	---	---	---

7. Vybral by sis vietnamského spolužáka do sportovního týmu?

~~1~~	2	3	4	5
--------------	---	---	---	---

8. Pozval bys vietnamského spolužáka na oslavu svých narozenin?

1	2	3	~~4~~	5
---	---	---	--------------	---

9. Pomohl bys vietnamskému spolužákovi s výběrem dárku pro rodiče?

1	2	3	4	~~5~~
---	---	---	---	--------------

10. Pomohl bys vietnamskému spolužákovi s úkolem?

1	~~2~~	3	4	5
---	--------------	---	---	---

II. Část

Nyní vás požádám o vyplnění malého znalostního testu. Vyberte vždy jednu správnou odpověď a písmenko zakroužkujte.

1. Na jakém kontinentě leží Vietnam?

- a) Asie
- b) Amerika
- c) Afrika

2. Jaké je hlavní město Vietnamu?

- a) Peking
- b) Hanoj
- c) Tokio

3. Jakým jazykem mluví Vietnamci?

- a) čínsky
- b) vietnamsky
- c) japonsky

4. Jaké jsou dvě hlavní suroviny vietnamské kuchyně?

- a) chléb a sůl
- b) špagety a pizza
- c) nudle a rýže

5. Jaké zvíře je symbolem Vietnamské socialistické republiky?

- a) krysa
- b) drak
- c) tygr

Příloha č. 3 – Struktura řízeného rozhovoru

Jihočeská univerzita
Pedagogická fakulta
Petra Čekalová, studentka PF JCU

ROZHOVOR S UČITELI

VIETNAMSKÝ ŽÁK NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE A JEHO VNÍMÁNÍ UČITELI A SPOLUŽÁKY

Seznam otázek

- 1) Jakým způsobem podle vás ovlivňují vietnamské děti klima ve třídě? Uveďte příklad.
- 2) Jak pomáhají české děti vietnamským spolužákům při výuce? Uveďte příklad.
- 3) Žalují české děti na vietnamské spolužáky? Ano/Ne Pokud ano, co je obvyklou příčinou?
- 4) Na jaké chyby vietnamských spolužáků při výuce upozorňují české děti?
- 5) Jaký je charakter konfliktů, které vznikají mezi vietnamskými a českými dětmi? Uveďte příklad.
- 6) Jak často se stává, že vietnamské děti zůstávají o přestávkách osamocené?

Příloha č. 4
Vietnam a jeho příroda

(Zdroj: Google)

(Zdroj: Google)

Příloha č. 5

Hanoj

(Zdroj: Google)

(Zdroj: Google)

(Zdroj: Google)

(Zdroj: Google)

Příloha č. 6

Vietnamská kuchyně

(Zdroj: Google)

(Zdroj: Google)

Příloha č. 7

Vietnamské děti

(Zdroj: Google)

(Zdroj: Google)

Příloha č. 8

Vietnamské rodiny

(Zdroj: Google)

(Zdroj: Google)

Příloha č. 9

Náboženské symboly – Buddha a Konfucius

(Zdroj: Google)

(Zdroj: Google)